Rok I WRZESIEŃ 1932 Nr. I

PALESTYNA i BLISKI WSCHÓD

organ polsko - palestyńskiej izby handlowej

cena egzemplarza zł. 1.50

Palestyna i Bliski Wschód

czasopismo poświęcone sprawom gospodarczym Palestyny i Bliskiego Wschodu

Rok I — Warszawa, Wrzesień 1932. — Nr. 1

TREŚĆ NUMERU:

L. Lewite

prezes Polsko- Palestyńskiej Izby Handlowej.

„Palestyna i Bliski Wschód"

Przystępując do wydawania stałego organu miesięcznego, poświęconego sprawom gospodarczym Palestyny i Bliskiego Wschodu, Polsko-Palestyńska Izba Handlowa zamierza wypełnić tem lukę, która w tej dziedzinie oddawna daje się odczuwać. Brak bowiem odpowiedniego organu prasowego, który mógłby należycie i systematycznie informować zainteresowane sfery o faktycznym stanie przemysłu, rolnictwa, handlu, finansów i t. d. w Palestynie i sąsiadujących z nią krajach Bliskiego Wschodu, organu, który wskazywałby drogi i możliwości wzmożenia stosunków handlowych między Polską a tymi krajami, — ruchu emigracyjnego i turystyki — brak takiego informatora musi się niekorzystnie odbić na kształtowaniu dalszych stosunków Polski i tych krajów.

W dobie obecnego kryzysu jednym z najżywotniejszych zagadnień państwowych jest szukanie nowych rynków zbytu. Palestyna i kraje Bliskiego Wschodu otwierają nowe możliwości eksportowe: naszem zadaniem jest zainteresowanie sfer gospodarczych temi nowemi rynkami zbytu. Z drugiej zaś strony cały szereg produktów i surowców, w które obfitują kraje Bliskiego Wschodu, mógłby być z powodzeniem sprowadzany do Polski. Dokładamy więc wszelkich starań, aby pożyteczny ten import powiększyć na zasadach handlu kompensacyjnego.

Drugiem niezmiernie ważnem zagadnieniem, leżącem na tej samej linji stosunków gospodarczych, jest emigracja Żydów do Palestyny, kraju, który, — jak wiadomo, — jest obecnie jedynym dostępnym dla imigracji żydowskiej.

W odróżnieniu od wszystkich niemal krajów, dotkniętych kryzysem, Palestyna stanowi obecnie oazę, ocalałą od wstrząsów i katastrof gospodarczych. Co dziwniejsze, daje się tam zauważyć znaczne ożywienie we wszystkich dziedzinach życia. Prywatne kapitały stale przypływają, sumy, wydatkowane na inwestycje, rosną, w tej sytuacji bezrobocie jest zjawiskiem rzadko spotykanem.

Rozległe perspektywy na przyszłość i dobrobyt obecny stwarzają nowe warunki dla przesiedlenia się średnich i drobnych przemysłowców, rolników, wykwalifikowanych rzemieślników i robotników.

Około 40-tu procent imigracji do Palestyny stanowią Żydzi z Polski, którzy biorą czynny udział w życiu gospodarczem kraju i stają się elementem produktywnym i twòrczym. Jednocześnie, jako ruchliwy i przedsiębiorczy element handlowy, doskonale obeznany z produkcją Polski. mogą stać się ważnym czynnikiem w rozpowszechnianiu tej produkcji w Palestynie i krajach sąsiadujących, a także pożytecznym łącznikiem pomiędzy Polską i temi krajami.

Polsko-Palestyńska Izba Handlowa uwzględniła właśnie wyżej wspomniane okoliczności. W przeciwstawieniu do innych mieszanych izb handlowych, ma ona swe specyficzne zadania i przeznaczona jest do spełnienia specjalnie ważnych funkcyj.

W dotychczasowej swej działalności zorganizowała Izba Pawilon Polski na Targach Lewantyńskich, które odbyły się w kwietniu r. b. w Tel-Avivie, urządziła przy Izbie Wystawę Wzorów Produkcji Palestyńskiej, zorganizowała wycieczkę kupców i przemysłowców, wysłała także delegację fachowców w celu zbadania warunków istnienia dla drobnego i średniego przemysłu i handlu w Palestynie, uruchomiła biuro informacyjne dla wszystkich spraw, związanych z życiem gospodarczem Palestyny i krajòw Bliskiego Wschodu, wreszcie podała inicjatywę założenia spółki handlowej dla handlu z Palestyną i Bliskim Wschodem.

Obecnie uzupełniamy naszą działalność przez powołanie do życia perjodyka, którego zadaniem będzie wyczerpujące i źródłowe oświetlanie wszystkich wyżej wspomnianych zagadnień i problemów.

Nowa Palestyna odżyła, Bliski Wschód budzi się do nowego życia — nasza uwaga winna się przedewszystkiem skupić na tych właśnie krajach.

Przy tej okazji niech mi będzie wolno z wdzięcznością zaznaczyć że czynniki rządowe, w zrozumieniu interesów Państwa, z całą życzliwością odnoszą się do naszych poczynań, nie odmawiając nam poparcia i pomocy. Wydatną pomoc otrzymujemy także od Egzekutywy Ajencji Żyd. dla Palestyny w Jerozolimie, od naszej siostrzanej organizacji Palestyńsko-Polskiej Izby Handlowej w Tel-Avivie i od szeregu instytucyj gospodarczych, z któremi jesteśmy w stałym kontakcie.

Powierzając pierwszy numer naszego organu prasowego opiece społeczeństwa — pragniemy jednocześnie złożyć zapewnienie, że dążyć będziemy w miarę możności do udoskonalenia i rozszerzenia tego pisma przez zaproszenie do współpracy sił fachowych, które postaramy się zgrupować dokoła tej, tak ważnej placówki.

Dr. F. Rotenstreich
Poseł na sejm

Handel między Polską a Palestyną

Coraz trudniej jest o rynki zbytu. Wskutek czego dumpinguje się, premjuje się i subwencjonuje się eksport. Kraje ponoszą kolosalne ofiary, byle tylko zdobyć zagraniczny rynek zbytu. Konkurencja między państwami jest olbrzymia. Państwa młode, powstałe po wojnie, mają o wiele trudniejsze stanowisko w wyścigu znalezienia rynku zbytu i utrzymaniu się na tym rynku. Państwa stare mają swoją tradycję, swoje marki wprowadzone i znane, nawet poszukiwane, które trudno wypierać, bo się ludność do nich przyzwyczaiła i przekonana jest, że nowa marka, marka kraju konkurującego, nie dorównuje starej marce.

Dla wywozu z jakiegoś kraju odgrywa wielką rolę, gdy kraj może znaleźć konsumentów, którzy znają jego marki, jego towar, do niego się przyzwyczaili, lub czy to z przyzwyczajenia, czy to z przekonania wolą towar z kraju, z którego wyemigrowali, niż nieznane im towary. Na tych emigrantach opierają kraje z tradycją handlową swoją ekspansję. I gdy polityka handlowa jest dobrze i mądrze prowadzona, podtrzymują kraje eksportowe wśród emigrantów przyzwyczajenie do wyrobów im znanych i przez odpowiednie nastawienie do emigrantów można z czasem w nich mieć pośrednich agitatorów dla produkcji z kraju, z którego pochodzą.

Polska jest krajem młodym. Jej emigracja szła przed wojną do krajów wysoko uprzemysłowionych i po wojnie idzie do krajów o wysokiej kulturze gospodarczej, z którymi, jak się okazuje, mamy bardzo wysoki pasywny bilans handlowy.

Emigracja z Polski szła do Ameryki. Nie udało się nam dotychczas i nie uda się nam nawet mimo przychylnego nastroju części emigrantów znaleźć odpowiednie poparcie dla naszych wyrobów. Z wielkiem natężeniem i z wielkiemi ofiarami połączona jest praca dla utrzymania polskiej emigracji w duchu narodowym. Nie wchodzimy w tej chwili w to, z jakim skutkiem, ale korzyści materjalnych, korzyści w bilansie handlowym to wszystko nie daje,

Bardziej niż inne kraje musi Polska dbać o zagraniczne rynki zbytu, u nas bowiem jest bilans handlowy prawie identyczny z bilansem płatniczym. W obrocie światowym jesteśmy nowicjuszami. Nasz

udział w handlu światowym wynosił w 1931 r. około 1%. Cały obrót międzynarodowy kurczy się od niejakiego czasu, przywóz Polski skurczył się w ubiegłym roku tak silnie, iż pod tym względem zajmuje kraj nasz jedno z czołowych miejsc wśród krajów europejskich. Musieliśmy mniej przywozić, bo coraz mniej wywozimy.

Nietylko z powodu kryzysu kurczy się nasz wywóz, ale z nieumiejętności wykorzystania pewnych nastrojów, pewnego przywiązania i pewnych elementów. Weźmy jeden mały, ale charakterystyczny szczegół. Z Polski emigruje rok rocznie pewna liczba Żydów do Palestyny. Były czasy znikomej emigracji, ale były lata ożywionej emigracji. Teraz znowu ożywiła się emigracja żydowska do Palestyny. Wśród emigrantów Żydów, przesiedlających się do Palestyny, Żydzi polscy stanowią prawie większość.

Mimo, iż z demagogicznych potrzeb w polityce krajowej zarzuca się sjonistom wrogie usposobienie wobec Polski, przyznać musi największy wróg żydostwa, że emigranci polscy, osiedlający się na stale w Palestynie, są jako obywatele palestyńscy bardzo przywiązani do Polski, że mają wielki sentyment dla Polski. Ci emigranci szukają kontaktu handlowego z Polską, przyzwyczajeni do towaru polskiego, chętnie go nabywają. Emigrant żydowski w Palestynie, jeśli poświęca się handlowi i chce importować pewne towary, zwraca się przedewszystkiem do firm polskich jemu znanych, z którymi albo on sam albo jego ojciec lub jego rodzina handlowała.

Nie wolno nie wiedzieć, że Żyd w Palestynie pomału po zapoznaniu się z tamtejszym rynkiem i z rynkami Bliskiego Wschodu stara się handlowo opanować ten rynek. Mimo to stosunki handlowe między Polską a Palestyną nie są dość ożywione. Mamy odwagę twierdzić, że nie z winy Żydów.

Prawie cały świat przechodzi w ostatnich trzech latach kryzys. Palestyna jest pod tym względem wyjątkiem. W Palestynie nie czuć kryzysu. Palestyna rozbudowuje się w czasach, kiedy w innych krajach zamarł wszelki ruch budowlany. Rozbudowa Palestyny nie jest nakręcona. Ona jest naturalnym objawem rozwoju. Palestyna jest w tem szczęśliwem położeniu, że do niej nie przestaje napływać zagraniczny kapitał. Żydowski kapitał płynie do Palestyny. Żydzi z całego świata inwestują swoje kapitały w Palestynie. Bilans handlowy Palestyny jest pasywny, bo passywny musi być bilans każdego kraju, który się rozbudowuje, ale bilans płatniczy właśnie z powodu przypływu kapitałów żydowskich jest aktywny.

Mała Palestyna sprowadza wiele towarów, ale też eksportuje. W bilansie handlowym Palestyny odgrywamy małą rolę, chociaż możemy i powinniśmy się w tym kraju oprzeć o przychylny dla nas ele-

ment emigracyjny, o element przyzwyczajony do towaru polskiego. Gdy badamy cyfry naszego przywozu i wywozu do Palestyny, nie rozumiemy i trudno sobie wytłumaczyć, dlaczego np. wynosił nasz wywóz do Palestyny w r. 1930 2.667.000 zł. a w roku ubiegłym spadliśmy do 1.634.000 zł. Wiemy, że import do Palestyny spadł w ubiegłym r. o 17%, dlaczego w roku ubiegłym nasz eksport do Palestyny spadł o 39%. Palestyna importuje rocznie towary tekstylne za miljon funtów udział Polski w tym imporcie jest znikomy, mimo przyzwyczajenia ludności palestyńskiej do polskich wyrobów tekstylnych.

Szukamy przyczyny tego znikomego, a napewno zbyt słabego rozwoju handlu polskiego z Palestyną. Zdaniem naszem tkwi przyczyna w niezrozumieniu ze strony pewnej części biurokracji polskiej, że kto chce mieć lub zdobyć rynki zbytu, musi temu krajowi, z którym chce handlować, dawać pewne rekompensaty. Nie znaczy to, że powinien zaistnieć między Polską a Palestyną handel kompensacyjny, chociaż przyznajemy, że w Palestynie podnoszą się już tego rodzaju głosy w stosunku do krajów, których eksport do Palestyny jest prawie trzy razy większy, jak import z Palestyny. Ale gdy się chce eksportować do jakiegoś kraju, musi się umożliwić także import z tego kraju, zwłaszcza, że handel z Palestyną nie jest handlem sezonowym, tylko Palestyna ma możność rozwoju i tworzy bramę wypadową na Bliski Wschód. Takiego klijenta zapowiadającego rozwój trzeba trzymać i pielęgnować, a nie traktować źle, jak to się niestety dzieje u nas.

Kilka tygodni siedział ubiegłej zimy przedstawiciel palestyńskich plantatorów tytoniowych w Warszawie. Chodził po rozmaitych urzędach i interwenjował, aby Monopol Tytoniowy, który już kilka razy ku zadowoleniu palaczy kupował tytoń palestyński i w tym roku zamówił tytoń. Warunki nie były gorsze niż bułgarskie. Jakość towaru odpowiadała, warunki zapłaty znakomite, bo roczny termin zapłaty. Dla Monopolu ilość ta nie odgrywała wielkiej roli. Mimo to nie zamówiono tego tytoniu.

Gdyby nawet towar nie był najlepszej jakości, powinno się robić ustępstwa krajowi, do którego ekspansja gospodarcza jest możliwa i więcej, które importuje niż wywozi. Ale skoro towar odpowiadał jakościowo, nie wolno odsyłać przedstawiciela jakiegoś kraju z niczem, skoro kraj ten o wiele więcej sprowadza z Polski niż eksportuje.

To jest jeden z przykładów, ale charakterystycznych. Ministerstwo Spraw Zagranicznych utrzymuje od kilku lat dwie placówki konsularne w Palestynie, ale Ministerstwo Skarbu, względnie Dyrekcja Monopolu Tytoniowego nie wtóruje gospodarczo temu, co polityka próbuje budować.

Ministerstwo Przemysłu i Handlu powinno się zainteresować możnością ekspansji gospodarczej na Bliski Wschód, powinno popierać każdą pionierską robotę handlu polskiego w Palestynie. Palestynę budują pionierzy żydowscy. Z największemi ofiarami, jakich nie widać u młodzieży żadnego narodu, buduje młode pokolenie żydowskie Palestynę. Buduje ją, szukając dla kraju tego rynków zbytu, otwierając równocześnie bramy Palestyny dla towarów z innych krajów. Żydzi palestyńscy nie są zwolennikami autarkji, odpędzają od siebie ten straszny bakcyl gospodarczy, który, jak opjum, chwilowo upajający niszczy kraje. Żydzi chcą kupować, ale i sprzedawać. Gdy widzą, że się u nich nie kupuje, że się im robi trudności, mimo że się do eksportu do innych krajów dokłada, wywołuje to u nich rozgoryczenie.

Polska ma w Żydach palestyńskich element, który lubi Polskę, ma dla niej głęboki i rzadko spotykany sentyment. Sentyment wygasa, gdy nie napotyka na wzajemność, na zrozumienie obopólnych potrzeb.

Same placówki konsularne nie przyczynią się do rozwoju i utrzymania interesów handlowych między Polską a Palestyną. Gdy pewne czynniki nie zrozumieją, że trzeba i towary palestyńskie wpuszczać do Polski, aby móc wywozić swoje towary do Palestyny, spadnie eksport z Polski do Palestyny, chociaż handel między Polską a Palestyną ma wielkie możności rozwoju, a Palestyna musi importować, choćby ze względu na rosnącą imigrację.

N. Szwalbe

Anglja na Bliskim Wschodzie.

1. Uwagi historyczne.

W końcu XVIII stulecia Anglja zdobywa czołowe pozycje w handlu z Bliskim Wschodem. Generał Bonaparte pragnie zdobyć Egipt i Syrję „zadać Anglji cios w samo serce" — jak pisze baron Jomini w swej pracy o pochodach wielkiego korsykanina.

Jomini podaje, że wyprawa syryjska miała na celu „otworzenie manufakturom francuskim drogi do eksportu swych wyrobów w Afryce Arabji i Syrji oraz oddanie w ręce handlu francuskiego wytworów tych krajów" jak wreszcie wywołanie w Indjach powstania przeciwko angielskiej „Kompanji".

Po nieudanem oblężeniu twierdzy Saint-Jean d'Acre (Akko) generał Bonaparte rezygnuje z zamiaru ukazania się Europie w koronie „cesarza

Wschodu". Wielka Brytanja pokonała groźnego rywala i odtąd nieugięcie dąży do utrwalenia swej polityczno-gospodarczej hegemonji na drogach wiodących do Indji. W roku 1839 Anglicy obsadzili Aden, rozciągnąwszy kontrolę nad Morzem Czerwonem. Wyspa Pezini i cieśnina Bab-el-Mandeb zostały okupowane natychmiast po zjawieniu się Bonapartego w Egipcie. Po przekopaniu kanału Suezkiego przez słynnego inżyniera francuskiego Anglja gorączkowo fortyfikuje Pezini i zajmuje wyspę Cypr (w roku 1878).

Upływa zaledwie kilka lat, gdy Anglja nabywa większość akcyj kanału i okupuje Egipt; wyprawa sudańska jest jakby zakończeniem operacji, która w ciągu niespełna stulecia obraca Anglję w najpotężniejsze mocarstwo kolonjalne. W okresie, poprzedzającym wojnę światową, główną jej troską było zabezpieczenie granic Imperjum dokoła Oceanu Indyjskiego.

Niebezpieczeństwo rosyjskie zostało osłabione przez utworzenie państwa buforowego w Afganistanie i podział Persji na trzy sfery wpływów: rosyjską, neutralną i brytyjską. Rewolucja młodoturecka wywołała pewne zakłopotanie w kołach indo-angielskich, które uważały Wielką Brytanję za naturalną spadkobierczynię posiadłości ottomańskich w Afryce i Arabistanie. Już bowiem przed wojną światową południowo-wschodnie wybrzeża Arabji były w posiadaniu Anglji, zachodnie zaś wybrzeża tylko nominalnie należały do Turcji. Jeśli zważymy, że wybrzeża Azji Mniejszej również popadły pod kontrolę brytyjską, to łacno zrozumiemy, że główne starcie zbrojne musiało nastąpić na granicy palestyńsko-egipskiej. Granica ta stała się najpoważniejszą bazą operacyjną podczas wojny anglo-tureckiej, która przecięła spór, toczący się od roku 1905-go dokoła kolei hedżaskiej. Anglja założyła wówczas protest przeciwko połączeniu tej ważnej magistrali z Akabą. Turcja musiała ustąpić i zaakceptować „nowe" uregulowanie granicy pomiędzy Akaba i El Arish. W rok później wybuchły na półwyspie Synaju rozruchy Beduinów, poskromione wyprawą karną w Kalat-El-Nachl. Wojna włosko-turecka w roku 1911 skłania anglików do podjęcia nowych środków ochronnych: wojska egipskie zostają wycofane z półwyspu i zastąpione przez sudańczyków, również podlegających głównodowodzącemu armji anglo-egipskiej.

Podczas wojny światowej Anglja likwiduje rychło stare przeszkody komunikacyjne: powstaje bezpośrednie połączenie kolejowe pomiędzy Egiptem, Palestyną a Irakiem, poczem rozwija się w błyskawicznem tempie komunikacja lotnicza, wojskowa i cywilna.

Klęska militarna Niemiec usuwa z areny młodego rywala, który marzył głośno o realizacji planów napoleońskich. Lecz równocześnie słabną dwaj sprzymierzeńcy Anglji, coraz bardziej skazani na pomoc militarno-finansową świata anglo-amerykańskiego. W okresie decydującej

rozprawy niema już mowy o tem, aby francuskie i włoskie oddziały wojskowe „wspomagały" armję brytyjską w operacjach na Bliskim Wschodzie. Co się zaś tyczy Stanów Zjednoczonych, to nie brały one nawet formalnie udziału w wojnie z Turcją. W ten sposób Anglja mogła całkowicie realizować swe cele wojenne. Otrzymała Irak i Palestynę, odstąpiwszy Francji Syrję i Libanon strategicznie podporządkowane brytyjskiej potędze lądowo-napowietrznej.

Włochy odprawiono z kwitkiem nad czem po dzień dzisiejszy lamentuje Mussolini bez żadnych widoków naruszenia ustalonej równowagi. Niezbyt większem powodzeniem cieszą się rewindykacje niemieckie w zakresie rewizji mandatów, ustalonych dla dawnych posiadłości państw pokonanych. Nawet delikatna aluzja von Papena została brutalnie odparta w Paryżu, jako że Liga Narodów może jedynie sprawować „kontrolę" nad mandatami, nie posiada natomiast żadnych uprawnień przy „wyborze" mandatarjuszki.

2. Palestyna a Imperjum Brytyjskie.

Polityczno-militarna rozbudowa Imperjum Brytyjskiego, dokonana podczas wojny światowei nie rozwiązała bynajmniej problemu gospodarczego „scementowania" metropolji z licznemi dominjami i kolonjami zajmującemi czwartą część globu ziemskiego.

Dopiero po wybuchu światowego kryzysu agrarno-przemysłowego zaistniała konieczność zrewidowania tradycyjnej polityki wolno-handlowej, opartej na t. zw. automatyzmie gospodarczym. W miarę kurczenia się eksportu przemysłowego z Mother Country do najbardziej rozwiniętych krajów kapitalistycznych; w miarę zmniejszania się siły nabywczej krajów o chwiejnej walucie, idącej w parze z uprzemysławianiem się sowieckiej Eurazji i szeregu państw półkolonjalnych — powstaje plan obrócenia Wielkiej Brytanji w obszar względnie zamknięty i możliwie samowystarczalny. Hasło „Empire Free Trade" — wolnej wymiany wewnątrz Imperjum i protekcjonizmu nazewnątrz zyskują ogromną popularność. Konferencja imperjalna w Ottawie była jeno pierwszą próbą porozumienia gospodarczego pomiędzy Metropolją a dominjami i kolonjami. Poprzedziły ją zarządzenia celne, fiskalne i ochronne, na mocy których zostały zawarte układy preferencyjne, częściowo jeszcze zachowane w tajemnicy.

Z opublikowanych tekstów wynika już wszakże, że powszechne cło fiskalne wprowadzone na mocy Import Duties Act w wysokości 10% nie może być uchylone bez zgody danego Dominium dla produktów i towarów, wymienionych w poszczególnym układzie.

Z czego wynika, że każde Dominium zapewniło sobie preferencję

dla określonej grupy pozycyj taryfowych na niekorzyść niebrytyjskich eksporterów.

Palestyna nie jest ani krajem dominjalnym, ani kolonją „koronną“ Wielkiej Brytanji. Nie mogła ona tedy uczestniczyć w konferencji ottawskiej, podczas gdy np. Unja Południowo-Afrykańska zapewniła sobie specjalne preferencje na pomarańcze, grape-fruits, wino, tytoń etc.

Sprawa przyznania Palestynie preferencyj celnych została niejednokrotnie poruszana w organie Colonial Office. Z wynurzeń „Near East“ dość zresztą mętnych dowiadujemy się, że opinja ekspertów prawniczych nie jest zgodną co do kompetencji mandatarjuszki w zakresie udzielenia Palestynie preferencji.

Pismo to zwraca uwagę, że Palestyna zobowiązana jest opłacać cło 10% narówni z Hiszpanją oraz z innymi niebrytyjskimi konkurentami.

Cło prohibicyjne wprowadzone na pomarańcze w Egipcie pozbawiło Palestynę rynku zbytu na „second grad fruit“. Wyłączenie Palestyny z systemu preferencyjnego może tedy spowodować kryzys w produkcji, obliczanej w najbliższych latach na dziesięć miljonów skrzynek pomarańczy.

Wątpliwości natury prawniczej związane są wedle określenia „Near East“ z anormalną sytuacją mandatu palestyńskiego.

Istotnie zważyć należy, że Palestyna należy do grupy tak zwanych A=mandatów, nie podlegających suwerenności mandatarjuszek, lecz posiadających ograniczoną swobodę działania w dziedzinie traktatowo-handlowej.

Na mocy art. 12-go mandatu palestyńskiego Wielka Brytanja objęła kontrolę nad całokształtem stosunków zagranicznych Palestyny.

Tak więc traktaty handlowe zawarte pomiędzy Anglją i Austrją względnie Polską zawierają klauzulę o przystąpieniu do tych umów Palestyny, notyfikowaną w imieniu Palestyny bezpośrednio przez Rząd J. K. M.

Kiedy zaś wchodzi w grę międzynarodowa konwencja, przewidziana w mandacie, akt przystąpienia zostaje ratyfikowany „on behalf of the Government of Palestine", co zawiera już w sobie zalążek samodzielności prawno-państwowej, mającej się uskutecznić po wygaśnięciu mandatu.

Zaczątki analogicznej samodzielności tkwią również w art. 18-ym mandatu, zezwalającym Palestynie zawieranie odrębnych umów celnych z krajami, które w roku 1914 należały do państwa ottomańskiego. W myśl 2-go alinea tego artykułu Palestyna zawarła odrębne umowy celne z Syrją — oczywiście za uprzednią zgodą mandatarjuszki, wyraźnie tam zastrzeżoną.

Artykuł 18-ty mandatu „zagwoździł“ jednak kwestię preferencyj im-

perjalnych w pierwszym alinea, głoszącym kategorycznie; że władza mandatowa powinna przestrzegać zasady równego traktowania obywateli innych państw, należących do Ligi Narodów. A co najważniejsza: nie mogą być czynione w Palestynie żadne różnice na niekorzyść towarów, bądź pochodzących z wymienionych państw, bądź przeznaczonych dla tych państw.

Stany Zjednoczone, nie należące do Ligi Narodów zagwarantowały sobie analogiczne prawo równorzędności w drodze specjalnej umowy z Wielką Brytanją.

Zastrzeżenia powyższe nie wzbraniają wprawdzie udzielenia Palestynie jednostronnych preferencyj imperjalnych na produkty eksportowane z Palestyny do Anglji. Tego rodzaju koncesja przyczynia się bowiem do podniesienia stanu gospodarczego Palestyny i całkowicie odpowiada intencjom prawodawcy, który chciał przedewszystkiem uchronić kraje mandatowe przed monopolistycznym wyzyskiem.

Trudność polega jednak na tem, że układy zawarte w Ottawie oparte są na wzajemnej preferencji, to znaczy, że poszczególne Dominja udzielą Metropolji specjalnych ulg celnych dla artykułów przemysłowych celem zrównoważenia wymiany.

Import przemysłowy Palestyny nie mógł być dotychczas oparty na zasadach preferencji imperjalnej wskutek rygorystycznego interpretowania art. 18-go mandatu.

Preferencje te zostały rozciągnięte w roku 1919 na mandaty „B" i „C", podczas gdy Palestyna była traktowana jako państwo obce, nie wchodzące w skład Imperjum.

Rząd brytyjski mógłby zastosować interpretację „rozszerzającą". a w razie zgłoszenia protestu przez którekolwiek państwo należące do Ligi Narodów, spór ten należałoby przekazać Trybunałowi Haskiemu.

W każdym razie gotowość udzielenia Palestynie preferencji imperjalnej zależna jest nietylko od motywów natury gospodarczo-prawnej. Zdecyduje o niej ogólny kurs polityczny Londynu w stosunku do sjonizmu i do opozycji arabskiej.

Ekonomja i polityka sprzęgnęły się w tej zawikłanej sprawie, oddziaływując nawzajem na kierunek przyszłego rozwoju Palestyny.

J. **Kincler,** abs. W. S. H.

Bliski Wschód w handlu zagranicznym Polski

W handlu zagranicznym Polski dominującą rolę odgrywa wymiana towarowa z krajami europejskiemi, przyczem Polska — jako dostawca towarów — silniej jest związana z rynkami tych krajów, aniżeli w odbiorze ich wytworów gleby i przemysłu. Udział krajów pozaeuropejskich — a w tem interesujących nas krajów Bliskiego Wschodu, — w handlu zagranicznym Polski jest niewielki, co tłomaczyć należy przedewszystkiem niekorzystnem położeniem geograficznem Polski w stosunku do nich.

To małe zróżnicowanie dróg obrotu towarowego Polski z zagranicą kryje w sobie pewne niebezpieczeństwo ze względu na możliwość uzależnienia jej od dostawców względnie nabywców, oraz wynikające stąd ryzyko strat eksportowych w razie odpadnięcia pewnych rynków zbytu.

Udział krajów pozaeuoropejskich i Bliskiego Wschodu w handlu zagranicznym Polski w ostatniem pięcioleciu

(Zestawienia p/g danych G. U. S.)

PRZYWÓZ

	1927	1928	1929	1930	1931
Ogólny przywóz towarowy Polski w milj. zł.	2.892.0	3.362.2	3.111.0	2,246.0	1,468.2
Przywóz z krajów pozaeuroqejskich w milj. zł.	615.0	771·2	710.2	505.9	348.4
w proc. ogólnego przywozu	21.1	22.9	22.8	22.5	23.7
Przywóz z bl. Wschodu w milj. zł.	14.6	17.5	22.2	18.4	14.7
w proc. ogólnego przywozu	0.5	0.5	0.7	0.8	1.0
w proc. przywozu z krajów pozaeurop.	2.4	2.3	3.1	3.6	4.2

WYWÓZ

	1927	1928	1929	1930	1931
Ogólny wywóz towarowy Polski w milj. zł.	2,514.7	2,508.0	2,813·4	2·433·2	1,878.6
Wywóz do Krajów pozaeuropejskich w milj. zł.	69.2	73.5	133·1	122.8	110.3
w proc. ogólnego wywozu	2.5	2.7	4.7	5.1	5.9
Wywóz na Bl. Wschód w milj. zł.	9·9	9.1	15.8	14·6	11.4
w proc. ogólnego wywozu	0.4	0.3	0.6	0.6	0.6
w proc. wywozu do krajów pozaeurop.	14.3	12.4	11.9	11.9	10.3

OBROT

	1927	1928	1929	1930	1931
Ogółem handel zagr. Polski w milj. zł.	5,406.7	5,870.2	5,924.4	4·679.2	3,346.8
Handel z krajami pozaeuropejskimi w milj. zł.	648.2	844.7	843.3	628.7	458.7
w proc. handlu ogółem	12.7	14.4	14.2	13.4	13.7
Handel z Bl. Wschodem w milj. zł.	24.5	26·6	38.6	33.0	26.1
w proc. handlu ogółem	0.5	0·5	0.6	0.7	0·8
w proc. handlu z krajami pozaeurop.	3.6	3.1	4.5	5 2	5.7

SALDO w milj. zł.

	1927	1928	1929	1930	1931
Ogółem handel zagr. Polski	378.3	854.2	297.6	187.2	410.4
Handel z krajami pozaeurop.	545.8	697.7	577.6	383.1	238·1
Handel z Bliskim Wschodem	4.7	8.4	6.4	3.8	3.3

Udział krajów Bliskiego Wschodu w zagranicznym handlu towarowym Polski jest minimalny i w zestawieniu z udziałem tych krajów w handlu zagranicznym innych państw wskazuje na niedostateczne wyzyskanie przez Polskę możliwości handlowych, z jednej strony po-

jemnego rynku zbytu, jaki przedstawia Bliski Wschód dla naszej produkcji przemysłowej, z drugiej zaś — bezpośredniego dostawcy surowców.

Wprawdzie odsetek naszego wywozu na Bliski Wschód w eksporcie pozaeuropejskim jest dość znaczny, jednak stanowi on zaledwie ułamek procentu ogólnego wywozu z Polski, albowiem mały jest udział krajów pozaeuropejskich, jako rynków zbytu polskiej produkcji. Mniejszy udział procentowy przywozu z Bliskiego Wschodu w przywozie pozaeuropejskim do Polski wyraża się jednak wyższą cyfrą absolutną.

Saldo zarówno handlu pozaeuropejskiego jak i handlu z Bliskim Wschodem jest jeszcze stale ujemne, chociaż pasywność bilansu handlu z temi krajami zmniejsza się stale.

Biorąc pod uwagę ogólną tendencję naszej zagranicznej polityki handlowej: bezpośrednich zakupów surowców, udział krajów Bliskiego Wschodu w ogólnym przywozie do Polski powinien wzrosnąć. Wraz ze stworzeniem odpowiednich warunków dla zbytu wytwórczości polskiej (nasza polityka traktatowa ma w ręku poważny atut ujemnego salda handlu z niektóremi z tych krajów) i pobudzeniem inicjatywy prywatnej powinienby wzrosnąć i wywóz. Rozpatrzymy teraz rozwój i przedmiot handlu z poszczególnemi krajami Bliskiego Wschodu, na podstawie czego będziemy mogli wyciągnąć ogólny wniosek o strukturze wymiany towarowej między Polską a Bliskim Wschodem.

Rozwój handlu towarowego Polski z poszczególnemi krajami Bliskiego Wschodu.

(dane G. U. S.)

E G I P T

w tysiącach zł.

R O K	Przywóz do Polski	Wywóz do Polski	Obrót	Saldo
1926	12,202	1,762	13,964	—10,440
1927	11,132	1,728	12,860	— 9,404
1928	14,319	2,996	17,315	—11,323
1929	17,326	4·637	21,963	—12,689
1930	13,575	5 017	18,592	— 8,558
1931	12,120	3,953	16,073	— 8,167
I-sze półr. 1932	5,151	1,457	6,508	— 3,694
„ „ 1931	8,853	1,611	10,464	— 7,242

Głównemi artykułami przywozu z Egiptu są: bawełna, warzywa i surowce chemiczne nieorganiczne, wywozu zaś—cukier, cement, tkaniny wełniane i bawełniane, meble i inne wyroby z drzewa, obuwie gumowe, naczynia blaszane, emaljowane etc.

TURCJA

w tysiącach zł.

ROK	Przywóz do Polski	Wywoz z Polski	Obrót	Saldo
1926	12,047	6,216	18,263	— 5,831
1927	2,688	6,279	8,967	+3,591
1928	2,414	2,411	4,825	— 3
1929	4,127	4,607	8,734	+ 480
1930	3,707	2,991	6,698	— 716
1931	1.331	2,418	3,749	+1,087
-sze półr. 1932	357	728	1,085	+ 371
„ „ 1931	597	1,064	1,661	+ 467

Z Turcji przywozimy głównie tytoń, bawełnę, orzechy, nasiona oleiste, wywozimy zaś — rury, przędzę jedwabną, obuwie gumowe, cukier, wyroby włókiennicze, wyroby szklane i t. p.

PALESTYNA

w tysiącach zł.

ROK	Przywoz do Polski	Wywóz z Polski	Obrót	Saldo
1926	340	1,093	1,433	+ 753
1927	256	769	1,025	+ 513
1928	365	922	1,287	+ 627
1929	253	1,523	1,766	+1,260
1930	536	2,667	3,203	+2,131
1931	626	1,634	2,260	+1,008
l-sze półr. 1932	372	1,449	1,821	+1,077
„ „ 1931	279	812	1,091	+ 533

Polska przywozi z Palestyny z ważniejszych artykułów: pomarańcze, tytoń, wino, książki, sezam, wywozi zaś — rury wodociągowe, komplety skrzynkowe, meble i inne wyroby z drzewa, wyroby włókiennicze, naczynia blaszane, emaljowane, książki i t. p.

powinny stać się punktem wyjścia dla dalszej ekspansji naszego handlu z krajami, bardziej od nas odległemi.

Struktura handlu między Polską a krajami Bliskiego Wschodu nie wykazuje specjalnych odchyleń od struktury zagranicznego handlu Bliskiego Wschodu, który partycypuje w wymianie towarowej ze światem, dostarczając głównie mało przerobione lub zupełnie nieprzerobione płody i bogactwa swej ziemi, odbiera zaś przeważnie wytwory pracy innych krajów. Jest to zjawisko powszechnie spotykane w krajach przy- i podzwrotnikowych i uzasadnione jest gospodarczem przystosowaniem się ludności do warunków klimatycznych.

W przywozie do Polski przeważają towary grupy artykułów spożywczych (okopowe i warzywa, owoce świeże i suszone, orzechy, kasztany, pistacje i migdały, wina i t. p.) oraz grupy surowców przemysłowych (bawełna i odpadki, tytoń, nasiona oleiste i t. p.), w wywozie zaś z Polski — wyroby gotowe.

W handlu Polski z Bliskim Wschodem daje się zaobserwować zjawisko wzrostu eksportu wyrobów gotowych na rynki Bliskiego Wschodu przy równoczesnej tendencji wzrostu pozycji wyrobów gotowych w całkowitym wywozie towarowym Polski. Wskazuje to, obok innych momentów natury ogólno-gospodarczej (postulat wywozu produktu pracy), na dodatnie strony handlu Polski z Bliskim Wschodem.

A. Anker
Komisarz Pawilonu Polskiego

Pawilon Polski na Targach Lewantyńskich

Rzut oka na mapę poucza, że Palestyna jest krajem predestynowanym do odegrania bardzo poważnej roli w handlu lewantyńskim. Budowa portu w Haifie, która dobiega końca i połączenie tego portu z Bagdadem oraz dogodne połączenia z Egiptem i Syrją, rozbudowa sieci kolejowej, drogowej, lotniczej (punkt węzłowy dla połączenia powietrznego Londyn-Indje), — wszystko to potęguje znaczenie Palestyny jako kraju łącznikowego dla handlu Zachodu z Bliskim Wschodem.

Na tem tle uwypukla się znaczenie Targów Lewantyńskich, odbywających się w Tel-Avivie, ośrodku handlowym Palestyny, będących jedyną tego rodzaju imprezą na Bliskim Wschodzie i ściągających z tego tytułu dziesiątki tysięcy kupców lewantyńskich, którzy zjeżdżają się dla poczynienia zakupów oraz setki wystawców zagranicznych, szukających zbytu dla swych artykułów. Stąd też daje się zauważyć stała tendencja

rozwojowa tych Targów, którą najlepiej ilustruje zestawienie rezultatów dwuch ostatnich Targów. I tak np. IV-te Targi Lewantyńskie z r. 1929 skoncentrowały przeszło 300 firm oraz ściągnęły 120.000 zwiedzających, podczas gdy w ostatnich Targach z roku bieżącego wzięło udział przeszło 1.200 (oprócz pawilonów rządowych) firm, w tem przeszło 800 zagranicznych oraz około 300.000 zwiedzających.

Polsko Palestyńska Izba Handlowa, w zrozumieniu znaczenia Targów Lewantyńskich w obecnej dobie zacieśniających się rynków zbytu, postanowiła zorganizować na Targach powyższych Pawilon Polski. Nie bacząc na wielkie trudności, napotykane przez Izbę przy organizacji Pawilonu (brak środków finansowych, potęgujący się kryzys gospodarczy, brak nastawienia eksportowego naszych przemysłowców, nieznajomość rynków Bliskiego Wschodu i t. d.) udało nam się po 5-cio miesięcznej pracy doprowadzić przedsięwzięcie nasze do pomyślnego rezultatu.

Pawilon Polski obejmował powierzchnię 200 metrów kw. i był położony w najruchliwszem miejscu Targów — na drodze do Lunaparku. Zakopiański styl Pawilonu ściągał powszechną uwagę. W pawilonie skupione były eksponaty czterdziestu kilku firm, reprezentujących przeszło 30 gałęzi wytwórczości. Poniżej podajemy listę wystawców Pawilonu Polskiego:

„BALONY SZKLANE" Sp. z o. o., Warszawa,
BIURO SPRZEDAŻY POLSKICH WALCOWNI RUR, Katowice,
„BLACHA CYNKOWA", Katowice,
Fabryka Wyrobów Gumowych „BRAGE", Warszawa,
Fabryka Trykotaży i Wyrobów Szmuklerskich „BROUN i ROWINSKI, W-wa,
Artykuły Dentystyczne „DENS", J. Szwarc, Warszawa,
B-cia DEUTSCH, Fabryka pasów, sierści wielbł., wyr. jutowych i szpag. Bielsko,
Zakłady Przemysłu Włókienniczego, N. EJTINGON i S-ka, S. A., Łódź,
ERNEST ERBE, Zawiercie,
HERMAN FAUST, i S-ka S. A., Łódź,
Łódzka Manufaktura Pluszowa, TEODOR FINSTER, S. A., Łódź,
Zakłady Przemysłu Metalowego, I. FOGELNEST, Warszawa,
Polskie Biuro Podróży „FRANCOPOL". Warszawa,
J. PH. GLOESINGER, Broszniów — Krechowice,
GÓRNOŚLĄSKIE ZJEDNOCZONE HUTY KRÓLEWSKA i LAURY S. A., Katowice,
HUTA BISMARKA, Katowice,
Huta Szklana „FENIKS", S. A., Piotrków-Tryb.,
B-cia KONOPACCY, Mosty,
LANDAU i WEILE, S. A., Łódź,

powinny stać się punktem wyjścia dla dalszej ekspansji naszego handlu z krajami, bardziej od nas odległemi.

Struktura handlu między Polską a krajami Bliskiego Wschodu nie wykazuje specjalnych odchyleń od struktury zagranicznego handlu Bliskiego Wschodu, który partycypuje w wymianie towarowej ze światem, dostarczając głównie mało przerobione lub zupełnie nieprzerobione płody i bogactwa swej ziemi, odbiera zaś przeważnie wytwory pracy innych krajów. Jest to zjawisko powszechnie spotykane w krajach przy- i podzwrotnikowych i uzasadnione jest gospodarczem przystosowaniem się ludności do warunków klimatycznych.

W przywozie do Polski przeważają towary grupy artykułów spożywczych (okopowe i warzywa, owoce świeże i suszone, orzechy, kasztany, pistacje i migdały, wina i t. p.) oraz grupy surowców przemysłowych (bawełna i odpadki, tytoń, nasiona oleiste i t. p.), w wywozie zaś z Polski — wyroby gotowe.

W handlu Polski z Bliskim Wschodem daje się zaobserwować zjawisko wzrostu eksportu wyrobów gotowych na rynki Bliskiego Wschodu przy równoczesnej tendencji wzrostu pozycji wyrobów gotowych w całkowitym wywozie towarowym Polski. Wskazuje to, obok innych momentów natury ogólno-gospodarczej (postulat wywozu produktu pracy), na dodatnie strony handlu Polski z Bliskim Wschodem.

A. Anker
Komisarz Pawilonu Polskiego

Pawilon Polski na Targach Lewantyńskich

Rzut oka na mapę poucza, że Palestyna jest krajem predestynowanym do odegrania bardzo poważnej roli w handlu lewantyńskim. Budowa portu w Haifie, która dobiega końca i połączenie tego portu z Bagdadem oraz dogodne połączenia z Egiptem i Syrją, rozbudowa sieci kolejowej, drogowej, lotniczej (punkt węzłowy dla połączenia powietrznego Londyn-Indje), — wszystko to potęguje znaczenie Palestyny jako kraju łącznikowego dla handlu Zachodu z Bliskim Wschodem.

Na tem tle uwypukla się znaczenie Targów Lewantyńskich, odbywających się w Tel-Avivie, ośrodku handlowym Palestyny, będących jedyną tego rodzaju imprezą na Bliskim Wschodzie i ściągających z tego tytułu dziesiątki tysięcy kupców lewantyńskich, którzy zjeżdżają się dla poczynienia zakupów oraz setki wystawców zagranicznych, szukających zbytu dla swych artykułów. Stąd też daje się zauważyć stała tendencja

rozwojowa tych Targów, którą najlepiej ilustruje zestawienie rezultatów dwuch ostatnich Targów. I tak np. IV-te Targi Lewantyńskie z r. 1929 skoncentrowały przeszło 300 firm oraz ściągnęły 120.000 zwiedzających, podczas gdy w ostatnich Targach z roku bieżącego wzięło udział przeszło 1.200 (oprócz pawilonów rządowych) firm, w tem przeszło 800 zagranicznych oraz około 300.000 zwiedzających.

Polsko Palestyńska Izba Handlowa, w zrozumieniu znaczenia Targów Lewantyńskich w obecnej dobie zacieśniających się rynków zbytu, postanowiła zorganizować na Targach powyższych Pawilon Polski. Nie bacząc na wielkie trudności, napotykane przez Izbę przy organizacji Pawilonu (brak środków finansowych, potęgujący się kryzys gospodarczy, brak nastawienia eksportowego naszych przemysłowców, nieznajomość rynków Bliskiego Wschodu i t. d.) udało nam się po 5-cio miesięcznej pracy doprowadzić przedsięwzięcie nasze do pomyślnego rezultatu.

Pawilon Polski obejmował powierzchnię 200 metrów kw. i był położony w najruchliwszem miejscu Targów — na drodze do Lunaparku. Zakopiański styl Pawilonu ściągał powszechną uwagę. W pawilonie skupione były eksponaty czterdziestu kilku firm, reprezentujących przeszło 30 gałęzi wytwórczości. Poniżej podajemy listę wystawców Pawilonu Polskiego:

„BALONY SZKLANE“ Sp. z o. o., Warszawa,
BIURO SPRZEDAŻY POLSKICH WALCOWNI RUR, Katowice,
„BLACHA CYNKOWA“, Katowice,
Fabryka Wyrobów Gumowych „BRAGE“, Warszawa,
Fabryka Trykotaży i Wyrobów Szmuklerskich „BROUN i ROWINSKI, W-wa,
Artykuły Dentystyczne „DENS“, J. Szwarc, Warszawa,
B-cia DEUTSCH, Fabryka pasów, sierści wielbł., wyr. jutowych i szpag. Bielsko,
Zakłady Przemysłu Włókienniczego, N. EJTINGON i S-ka, S. A., Łódź,
ERNEST ERBE, Zawiercie,
HERMAN FAUST, i S-ka S. A., Łódź,
Łódzka Manufaktura Pluszowa, TEODOR FINSTER, S. A., Łódź,
Zakłady Przemysłu Metalowego, I. FOGELNEST, Warszawa,
Polskie Biuro Podróży „FRANCOPOL“. Warszawa,
J. PH. GLOESINGER, Broszniów — Krechowice,
GÓRNOŚLĄSKIE ZJEDNOCZONE HUTY KRÓLEWSKA i LAURY S. A., Katowice,
HUTA BISMARKA, Katowice,
Huta Szklana „FENIKS“, S. A., Piotrków-Tryb.,
B-cia KONOPACCY, Mosty,
LANDAU i WEILE, S. A., Łódź,

LEONHARDT, WOELKER i GIRBARDT, Tow. Akc. Sukiennej Manufaktury, Lódź
H. L. MUSSMAN i SYN, Warszawa,
I. MARGOSCHES, Fabryka Skór, Stanisławów,
Kresowa Fabryka Rowerów i Motocykli „NIEMEN", Grodno,
Mikaszewickie Zakłady Wyr. Drzewn. „OLZA". S. A., Warszawa,
ORENSTEIN i MAKOWSKI, Warszawa,
PAŃSTWOWE ZAKŁADY TELE i RADIOTECHNICZNE, Warszawa,
PAŃSTWOWY MONOPOL SPIRYTUSOWY, Warszawa,
Przemysł Mydlarski i Perfumeryjny, FRYDERYK PULS, S. A., Warszawa,
POLNISCHER EISEN EKSPORT, G. m. B. H., Hamburg,
Polski Przemysł Gumowy, „PEPEGE", T. A., Grudziądz,
Fabryka Czekolady A. PIASECKI, S. A., Kraków,
WOLF REICHERT Fabryka Fornierów i Dykt, Warszawa,
Powielacz Krajowy „REKORD", Łuck,
Składnica Sportowa „STADJON", Warszawa,
TOMASZOWSKA FABRYKA SZTUCZNEGO JEDWABIU, S. A., Warszawa,
TOWARZYSTWO PRZEMYSŁOWO-LEŚNE, S. A., Warszawa,
K. WASILEWSKI i S-ka, Fabryka piór stal., Warszawa,
Pierwsza Krajowa Fabryka Czekolady EMIL WEDEL i SYN, Warszawa,
WIDZEWSKA MANUFAKTURA, S. A., Łódź,

Poza Pawilonem Polskim wystawiało kilka firm (Hermeticum, Lurie) w Pawilonie Ogólnym.

Pomijając olbrzymie znaczenie propagandowe, Pawilon Polski dał poważne rezultaty realne: zawarto kilkanaście tranzakcyj na ogólną sumę około ŁP. 10.000, nie licząc całego szeregu tranzakcyj, będących w toku oraz nawiązania kontaktu przez szereg firm lewantyńskich z naszymi eksporterami.

Na pierwsze miejsce wysunęły się polskie dykty i forniery, komplety skrzynkowe, rury wodociągowe, manufaktura i t. d. Z poszczególnych artykułów warto przytoczyć wódkę, aparaty radjowe, „tomofan", powielacze krajowe i t. p., wprowadzone po raz pierwszy na rynek lewantyński.

Z pośród wystawców cały szereg firm zostało odznaczonych:

Złoty Medal przyznany został f-mie B-cia Konopaccy — za dykty i forniery.

Srebrne medale otrzymali:
Fr. Puls — za mydło.
N. Ejtingon i S-ka — za tkaniny drukowane.
T. Finster — za materjały tkane.
Broun i Rowiński — za trykotaże.
Tomaszowska Fabryka Sztucznego Jedwabiu — za przędzę.

Margosches — za skóry wierzchnie.

„Pepege" — za obuwie gumowe.

„Rekord" — za powielacze.

Ernest Erbe — za rury.

Państwowe Zakł. Tele i Radiotechniczne — za detefony.

Towarzystwo Przemysłowo-Leśne — za dykty.

Dyplomy uznania otrzymali:

Landau i Weile — za pilśń.

„Siła" — za dźwigi.

„Balony Szklane" — za wyroby szklane.

„Stadjon" — za artykuły sportowe.

K. Wasilewski i S-ka — za stalówki.

Za należytą organizację Pawilonu Komitet Sędziowski Targów przyznał Pawilonowi Polskiemu Dyplom Uznania, Izbie zaś — Złoty Medal.

Pawilon Polski był pierwszą próbą, zakrojoną na szerszą skalę, spopularyzowania wyrobów polskich na Bliskim Wshodzie. Ta udana próba zachęcić powinna do dalszych kroków w tym kierunku. Już obecnie daje się zauważyć bardziej ożywiony ruch i szersze zainteresowanie krajami Bliskiego Wschodu.

Daje to nam asumpt do twierdzenia, że Pawilon Polski na Targach Lewantyńskich 1934 będzie się jeszcze okazalej i godniej prezentował.

TARGI LEWANTYŃSKIE, 1932.

Sprawozdanie Komitetu Targowego

Komitet Levant Fair'u przesłał nam sprawozdanie z przebiegu Targów z prośbą o zamieszczenie go na łamach naszego pisma. Przychylając się do prośby Komitetu podajemy je poniżej w streszczeniu.

Poprzednie Wystawy.

Targi Lewantyńskie. 1932, były piątemi z rzędu perjodycznych targów, organizowanych w Palestynie p. n. „Wystaw i Targów Palestyny oraz Bliskiego Wschodu". Pierwsze z tych Wystaw miały zasadniczo lokalny charakter i zakres. Dopiero na IV-ej Wystawie i Targach w r. 1929 stwierdzono po raz pierwszy udział firm zagranicznych, Pomimo pewnych ograniczeń (nie wystawiono bowiem towarów, konkurujących z wyrobami krajowemi) zarejestrowano 121 wystawców zagranicznych.

Wystawa i Targi z r. 1929 były poważnym sukcesem. Przegląd produktów krajowych objął wszystkie gałęzie przemysłu i niektóre gałęzie rolnictwa. Udział wzięły tak poważne firmy zagraniczne, jak Imperial Chemical Industries, General Electric Co., General Motors, Shell Co., Vacuum Oil Co., British Celanese, Wemco, Singer, Citroen, Renault, Opel, Borsig, Deutz i tp.; niektóre z nich wybudowały specjalne pawilony lub zajęły duże stoiska.

Wystawa 1929 wywołała duże zainteresowanie wśród sfer handlowych nietylko Palestyny, ale i sąsiednich krajów; ściągnęła ona poważną liczbę kupców lewantyńskich, z których pewna część weszła w bezpośredni kontakt z firmami, wystawiającemi na Targach.

Komitet Wystawowy, zachęcony powodzeniem wystawy z r. 1929 postanowił:

a) nadać przyszłym targom charakter Międzynarodowych Targów Handlowych, a w związku z tem zaprosić do udziału wszelkiego rodzaju firmy zagraniczne, nie licząc się z możliwością konkurencji ich towarów z wyrobami krajowemi.

b) zorganizować targi, jako ogólne Targi Bliskiego Wschodu, dążąc do tego, by zatraciły one swój dotychczasowy charakter targów wyłącznie palestyńskich.

c) przybrać nazwę „Targów Lewantyńskich", odzwierciadlającą ten nowy charakter i zakres targów oraz urządzać je perjodycznie w Tel-Avivie.

Targi Lewantyńskie 1932.

Targi Lewantyńskie, które trwały od 7/IV do 9/V 1932 zostały zorganizowane na tych nowych zasadach.

Przygotowania do Targów Lewantyńskich rozpoczęły się przeszło rok przed ich otwarciem. Praca przygotowawcza wymagała wydrukowania i rozesłania po całym świecie dużej ilości plakatów, prospektów, broszur propagandowych i t. p. Wydano specjalne znaczki targowe, stanowiące bardzo skuteczny środek propagandy. Przedsięwzięto szeroko zakrojoną akcję ogłoszeniową w prasie palestyńskiej i zagranicznej

Otworzono stałe biura targowe w różnych krajach: Austrji, Belgji, Egipcie Francji, Italji, Niemczech, Polsce, Rumunji i W. Brytanji. Wyznaczono ponadto honorowych przedstawicieli Targów w Austrji, Afryce Płd., Belgji, Bułgarji, Czechosłowacji, Danji, Egipcie, Estonji, Francji, Grecji, Holandji, Italji, Jugosławji, Łotwie, Litwie, Marokko, Niemczech, Polsce, Rumunji, Syrji, Stanach Zj. Ameryki Płn., Szwajcarji i na Węgrzech. Następnie dla udoskonalenia tej organizacji kierownicy Targów i członkowie Komitetu Targowego odwiedzili cały szereg krajów.

Rezultaty usprawiedliwiły całkowicie poważne nakłady i wysiłki, poświęcone tej na dużą skalę przeprowadzonej, propagandzie.

Udział zagranicy.

Udział zagranicy w Targach Lewantyńskich wzrósł siedmiokrotnie w porównaniu z poprzedniemi Targami z r. 1929 i przybrał charakter i rozmiary, nieznane na poprzednich wystawach.

Należy podkreślić fakt, że po raz pierwszy kilka krajów wzięło oficjalny udział w Targach.

Rządy: Cypru, Egiptu, Łotwy, Rumunji, Z.S.R.R, zorganizowały oficjalne pawilony narodowe.

Dzięki staraniom i poparciu Departamentu dla Handlu Zamorskiego w Londynie (Overseas Trade Department), zbudowany został Ogólny Pawilon Brytyjski obok indywidualnych pawilonów poszczególnych firm brytyjskich.

Wysiłki Polsko-Palestyńskiej Izby Handlowej i poparcie rządu polskiego uwieńczone zostały zorganizowaniem Pawilonu Polskiego.

Bułgarja, Turcja i Szwajcarja urządziły oficjalne stoiska.

Urzędowa organizacja turystyki włoskiej „ENIT“ miała swój kiosk w Biurze Informacyjnem. —

Ogólna liczba firm zagranicznych, biorących udział w wystawie, doszła do 821 wobec 121 firm w r. 1929. —

Następująca tablica daje obraz liczebności wystawców p/g krajów:

Kraj	1929	1932	Kraj	1929	1932
Niemcy	42	171	Belgja	3	19
W. Brytanja	46	161	Austrja	6	17
Cypr	1	107	Bułgarja	—	16
Rumunja	—	55	Turcja	—	10
Polska	3	47	Syrja	—	7
Egipt	3	41	Holandja	—	7
Czechosłowacja	2	31	Szwecja	2	7
Italja	4	28	Japonja	—	3
Francja	3	26	Węgry	1	2
St. Zjedn. Am. Płn.	6	25	Litwa	—	2
Łotwa	—	20	Z.S.R.R.	—	—
Szwajcarja	—	19			
			Ogółem udział zagranicy	121	821

Liczebność p/g rodzaju towarów:

Maszyny, motory, przybory elektr. i mechaniczne	190
Chemikalja i przemysł chemiczny	109
Artykuły spożywcze i papierosy	105
Wyroby włókiennicze i odzież	60
Roboty ręczne, wyroby jubilerskie i sztuka stosowana	47
Wyroby z żelaza i handel metalowy	40
Banki, towarzystwa transportowe i inwestycyjne	39
Rolnictwo i ogrodnictwo	30
Wyroby z drzewa	25
Automobile, motocykle i t. p.	22
Materjały budowlane	22
Wyroby szklane	21
Skóry i wyroby skórzane	16
Książki, druk i muzyka	6
Meble	6
Różne	80
	821

Udział zagranicy występował pod trzema formami:

a) Niektóre firmy wystawiały swe produkty w pawilonach narodowych swych krajów.

b) Niektóre budowały własne pawilony. Na szczególną uwagę zasługują pawilony I. C. I. (Imperial Chemical Industries) oraz Thomson-Houston w Anglji. W pewnych wypadkach niekonkurujące ze sobą firmy łączyły się celem zorganizowania wspólnego pawilonu i urządzały wspólną wystawę swych artykułów. Przykładem tego były pawilony General Electric Co., John Fowler, Stanton Ironworks, Reavell, Shanks, Tonks, Automatic Telephone Co. i. in.

c) Pozostałe firmy zagraniczne zajęły miejsce w pawilonach ogólnych i w różnych sekcjach specjalnych targów, takich jak: Ogólny Pawilon Zagraniczny, Sekcja Budowlana, Salon Automobilowy, Pawilon Zdrowia, Pawilon Książki i Druku, Pawilon Cytrusowy, Biuro Informacyjne i t. d.

Należy zaznaczyć, że dzięki Targom Lewantyńskim wiele firm zagranicznych miało sposobność zaprezentowania się po raz pierwszy na rynkach Bliskiego Wschodu oraz bezpośredniego wejścia w stosunki z miejscowemi sferami handlowemi i konsumentami.

Sekcja Palestyńska.

Rząd Palestyny wziął w T. L. o wiele żywszy i poważniejszy udział, aniżeli w poprzednich wystawach. Zbudowano specjalny pawilon dla pomieszczenia eksponatów rządowych. Pawilon ten ilustrował całkowicie działalność Departamentów Rolnictwa, Poczt, Telegrafów i Telefonów, Zdrowia Publicznego i Robót Publicznych. Pozatem w Biurze Informacyjnem Targów w specjalnie w tym celu urządzonym kiosku można było nabywać publikacje Departamentu Ceł, Akcyz i Handlu. Pawilon rządowy wywołał wielkie zainteresowanie wśród ogółu zwiedzających.

Magistrat Tel-Avivu wybudował specjalny pawilon, w którym rozmaite djagramy, modele, fotografje i mapy ilustrowały rozwój i stan obecny miasta.

Haifska Izba Handlowo-Przemysłowa wystawiła ciekawy eksponat, wskazujący na położenie gospodarcze i możliwości inwestycyjne Haify.

Należy też wspomnieć o wystawie malarstwa i rzeźby, zorganizowanej w specjalnym Pawilonie Sztuki pod opieką Tel-Avivskiego Muzeum Sztuki.

Na wzmiankę zasługuje również zainstalowana na terenie Targów pierwsza w Palestynie stacja radjowa nadawcza.

Ogólna liczba wystawców w Sekcji Palestyńskiej wynosząca 405 firm wobec 209 w r. 1929, daje się sklasyfikować, jak następuje:

Banki, towarzystwa transportowe i ubezpieczeniowe . . .	60	firm
Chemikalja i przemysł chemiczny	38	"
Rolnictwo i ogrodnictwo	37	"
Prace ręczne, wyroby jubilerskie i sztuka stosowana . . .	34	"
Książki, druk i muzyka	34	"
Artykuły spożywcze i papierosy	32	"
Maszyny, motory, radio, przybory elektr. i chem.	30	"
Wyroby włókiennicze i ubrania	29	"
Materjały budowlane	21	"
Wyroby żelazne	14	"
Skóra i wyroby skórzane	9	"
Meble	7	"
Drzewo i wyroby z drzewa	6	"
Automobile, motocykle i t. p.	5	"
Wyroby szklane	4	"
Różne	45	"
Ogółem	405	firm

Przemysł palestyński był zgrupowany w wielkim, specjalnie w tym celu zbudowanym pawilonie — w Hall'u Przemysłu Palestyńskiego. Pewna część przemysłowców palestyńskich zajęła stoiska w Sekcji Budowlanej, Sekcji Maszynowej i t. p. Przemysł drukarski i wydawniczy wystawiały w Pawilonie Książki i Druku. Ogólny Związek Pracy i organizacje pokrewne zobrazowały swą działalność w szeregu połączonych pawilonów.

Rolnictwo palestyńskie wzięło większy udział, aniżeli w Targach z r. 1929.

W Pawilonie przemysłu cytrusowego zgrupowali swe eksponaty plantatorzy i eksorterzy pomarańczy, towarzystwa okrętowe, producenci narzędzi i maszyn rolniczych, nawozów sztucznych i t. p.

W Pawilonie Funduszu Odbudowy (Keren Hajesod) i Żydowskiego Funduszu Narodowego (Keren Kajemeth Leisrael) ilustrowana była żydowska działalność kolonizacyjna.

Pawilon Kolonij Żydowskich reprezentował przodujące osiedla: Riszon-Lezion, Petach-Tikwah, Hedera, Zichron-Jakob, Nes-Zionah, Rehoboth, osiedla Saronu, Rosz-Pinah oraz działalność P.I.C.A.

Szkoła rolnicza Mikweh-Israel urządziła bardzo udany pokaz rolniczy, przedstawiając różne rodzaje produktów, bydło, drób i t. p.

Pawilon WIZO wraz z ogródkiem obrazował prace szkoły rolniczej i gospodarstwa dla dziewcząt, utrzymywanej przez tę organizację.

Katalog Targów Lewantyńskich 1932 zawiera pełną listę pawilonów i kompletny spis firm, biorących udział w wystawie.

Frekwencja

Frekwencja na T. L. zwiększyła się znacznie w stosunku do lat ubiegłych; ze 120,000 w r. 1929 wzrosła ona do 285,000 w r. 1932.

Wśród zwiedzających zauważono przedstawicieli wszystkich sfer gospodarczych Palestyny oraz dużą liczbę kupców z krajów sąsiednich i zamorskich. Najwięcej kupców przybyło z Egiptu, Syrja stoi na drugiem miejscu. Pozatem zanotowano pewną ilość gości z Cypru, Iraku, Persji i Adenu.

Stwierdzono dość znaczny napływ turystów z Europy i Ameryki.

Targi Lewantyńskie przypadły na czas palestyńskiego sezonu turystycznego. W tym roku, w związku z T. L. ułatwiano zwiedzającym Targi uzyskiwanie wiz oraz przyznano poważne zniżki na linjach kolejowych i okrętowych w najrozmaitszych krajach. Kilka dużych towarzystw okrętowych uruchomiło specjalne rejsy, prowadzące bezpośrednio na Targi.

Targi Lewantyńskie wpłynęły widocznie na wzrost ruchu turystycznego do Palestyny i w ten sposób przyczyniły się do rozwoju węzłów gospodarczych między Palestyną, Bliskim Wschodem a innemi krajami.

Rezultaty handlowe.

Wartość tranzakcyj, zawartych na Targach, wzrosła z 80.000 ŁP. w r. 1929 na 175.000 ŁP. w r. 1932. Liczba ta nie uwzględnia wielu tranzakcyj, rozpoczętych dzięki Targom, a zakończonych pomyślnie dopiero po ich zamknięciu.

Targi z r. 1932 miały olbrzymie znaczenie dla sfer handlowych nietylko Palestyny, ale i sąsiednich krajów, gdyż przyczyniły się poważnie do wzmożenia i rozwoju stosunków handlowych między krajami Bliskiego Wschodu a resztą świata.

Dążenie Targów do ożywienia stosunków handlowych przejawiło się w najrozmaitszych dziedzinach: w czasie trwania Targów założono Palestyńsko-Rumuńską Izbę Handlową oraz Związek przedstawicieli i agentów firm brytyjskich; urządzono zebrania dla zagranicznych delegacyj handlowych na Targi z udziałem Izb Handlowych, Stowarzyszenia Komisantów i t. p. Rezultaty tych zebrań były nieocenione. Wiele zagranicznych firm zapewniło sobie dzięki Targom usługi niezawodnych i godnych zaufania przedstawicieli w Palestynie i w krajach sąsiednich, z drugiej zaś strony wystawcy palestyńscy znaleźli zagranicą odpowiednich agentów dla swych towarów.

Targi stanowiły pewnego rodzaju instytucję kompensacyjną (clnaringową) nietylko między krajami Bliskiego Wschodu a światem zewnętrznym, ale także między różnemi krajami zamorskiemi, biorącemi udział w Targach.

W wielu wypadkach celem firm wystawiających nie była sprzedaż na miejscu, ecz propaganda ich wyrobów, znalezienie nowego rynku zbytu oraz zbadanie warunków miejscowych. Zamierzano nawiązać bezpośrednie stosunki z publicznością i nabywcami miejscowymi; w tym też celu głównie kierownicy całego szeregu poważnych koncernów oraz specjalni przedstawiciele wielu firm zagranicznych przybyli na Targi. Według ich zapewnień uzyskane rezultaty zadowoliły ich w zupełności.

Organizacja

Targi Lewantyńskie zorganizowane zostały pod patronatem Wysokiego Komisarza Palestyny. Są one kierowane przez Komitet Targowy, złożony z Mera Tel-Avivu (prezes Komitetu), przedstawicieli najpoważniejszych instytucyj gospodarczych i Departamentów, bezpośrednio zainteresowanych. Administrację handlową prowadzi towarzystwo „Mischar w'Taasia", Publishing & Exhibition Company Ltd.

Targi odbyły się, tak, jak i wszystkie poprzednie, na terenach wystawowych, należących do Tow. Ubezpieczeń „Judea". Towarzystwo to, którego zasługą jest zainicjowanie wystaw tego rodzaju w Palestynie, wzięło udział w finansowaniu targów i było reprezentowane w Komitecie Targowym przez swego dyrektora zarządzającego.

Jury

Komitet sędziowski pod przewodnictwem Komisarza Dystryktu Południowego p R. E. H. Crosbie'go, miał za zadanie wybór eksponatów i rozdanie nagród. Główny komitet sędziowski składał się z przedstawicieli rządowych i najważniejszych organizacyj gospodarczych.

Wykaz nagród, wydany przez Komitet Targowy, obejmuje wszystkie firmy, odznaczene modalami i dyplomami.

Ułatwienia i usługi

W interesie wystawców i publiczności można było na terenie Targów korzystać z następujących usług i ułatwień:

a) Dzięki zorganizowaniu na Targach Biura Celnego wszelkie formalności, związane z przywozem i wywozem towarów na Targi, można było uskuteczniać na miejscu. Teren wystawowy wyłączono z obszaru celnego Palestyny, a od eksponatów wysyłanych na Targi, nie pobierano cła. Opłatom celnym podlegały jedynie te towary, które nie zostały wywiezione po zamknięciu Targów.

b) Na T. L. funkcjonował Urząd Poczt i Telegrafów, a wszelkie czynności pocztowe można było uskuteczniać na terenach targowych.

c) Zainstalowano połączenia telefoniczne i założono prywatne telefony w różnych pawilonach i stoiskach.

d) Ustawiono specjalny posterunek policji na Targach, a policja odbywała służbę w dzień i w nocy. W ciągu całego czasu trwania Wystawy nie zaszła potrzeba interwencji policji.

e) Dla niesienia pomocy w nagłych wypadkach urządzono stację pierwszej pomocy „Magen Dawid Adom'u".

f) Zmobilizowano stację straży ogniowej z wolontarjuszowskiej Brygady Ogniowej Tel-Avivu.

g) Porządek na terenach targowych utrzymywał specjalny sztab funkcjonarjuszy oraz organizacje sportowe młodzieży, dla której rozbito obóz.

h) Zarząd Targów uruchomił Biuro Informacyjne, które dawało wskazówki i wyjaśnień nakupcom, zwiedzającym Wystawę.

Ogólne wnioski

W memorjale opublikowanym przed otwarciem T. L., Komitet Targowy, omawiając ich możliwości, pisze:

„Palestyna weszła ostatnio w stadjum intensywnego rozwoju gospodarczego i przedstawia rynek importujący za przeszło Ł.P. 7.000.000 towarów zagranicznych rocznie. Ogółem przywóz Palestyny i sąsiednich krajów przekracza Ł.P. 80.000.000 rocznie. Kraje sąsiadujące: Egipt, Syrja i Irak rozwijają się stale a Palestyna jest z niemi połączona kolejami, dobremi szosami i linjami morskiemi, jak również tegrafem i telefonem. Budowa nowoczesnego portu w Haifie zostanie ukończona w niedalekiej przyszłości a budowa linji kolejowej Haifa-Bagdad stworzy w Palestynie główną drogę z Anglji i krajów kontynentu do Iraku i Persji.

„Tel-Aviv jest najodpowiedniejszem miejscem w Palestynie dla zwoływania Targów Lewantyńskich. Jest on jednem z najbardziej nowoczesnych miast Średniego Wschodu, ma dobre hotele, elektryczność, dobre drogi, dobre połączenia kolejowe i okrętowe, est zamieszkiwany przez najbardziej aktywny, nowoczesny i przedsiębiorczy elemen

ej części świata. Najbardziej naturalną działalnością tego elementu jest powiązanie zachodniego przemysłu z handlem orjentalnym.

„Na całym Bliskim Wschodzie, po za Targami Lewantyńskiemi w Tel-Avivie, niema regularnych targów handlowych. Nasze poprzednie Wystawy i Targi wykazały, że nietylko handel importowy Palestyny, ale również i krajów sąsiednich korzysta w wielkiej mierze z udziału importerów zagranicznych na targach tel-avivskich".

Targi Lewatyńskie 1932 usprawiedliwiły pokładane zaufanie, a rezultaty ich prześcignęły najoptymistyczniejsze przewidywania.

W związku z tem należy specjalnie wspomnieć o szerokiej pomocy, okazanej organizatorom Targów przez Rząd Palestyny, którego aktywne poparcie przyczyniło się poważnie do wielkiego powodzenia Targów.

Należy również wspomnieć o przychylnem ustosunkowaniu się placówek konsularnych różnych mocarstw w Palestynie, które doprowadziło do oficjalnego udziału szeregu krajów oraz do udziału na dużą skalę firm zagranicznych.

Najbliższe Targi-Lewantyńskie postanowiono zwołać w kwietniu 1934 r. i Komitet ma nadzieję, że przewyższą one rozmiarami i znaczeniem Targi poprzednie.

Bliższych informacyi udziela:

Mischar w'Taasia Co. Ltd. P. O. B. 21 Tel-Aviv,
oraz Polsko-Palestyńska Izba Handlowa, Warszawa, Królewska 18.

Eksploatacja Soli Morza Martwego.

/k/ Morze Martwe stanowi nieprzebrany i niezużytkowany jeszcze skarbiec surowcowy Palestyny, tak ubogiej we wszelkiego rodzaju zasoby mineralne. Według szacunku fachowców zawiera ono

22 miljardy ton chlorku magnezu
11 „ „ „ sodu (sól zwykła)
6 „ „ „ wapnia
2 „ „ „ potasu
980 miljonów „ bromku magnezu.

Te bogactwa mineralne, z których największe znaczenie z punktu widzenia handlowego mają związki potasu i bromu, staną

się bazą surowcową i dadzą początek wielkiemu przemysłowi chemicznemu oraz całemu szeregowi przemysłów przetwórczych. Pozwoli to na zatrudnienie większej ilości sił roboczych (już obecnie Palestine Potash zatrudnia około 400 robotników) i wywrze decydujący wpływ na dalsze kształtowanie się struktury gospodarczej Palestyny.

Dla eksploatacji bogactw Morza Martwego powołano do życia przy pomocy kapitałów amerykańskich i angielskich Towarzystwo „Palestine Potash Ltd", na czele którego stoją Earl of Lytton — prezes, płk. David Lyell, E. W. D. Tennant, Felix M. Warburg, Bernard Flexner, Harry Sacher, maj. Gregory Tulloch, Edward Friedman, Israel B. Brodie i Moses A. Novomeysky — jako dyrektor naczelny.

Przedsiębiorstwo „Palestine Potash" uzyskało koncesję na eksploatację soli Morza Martwego od 1.1. 1930 r. i po paru miesiącach rozpoczęło prace przygotowawcze. Sprawozdanie, złożone drugiemu Walnemu Zgromadzeniu Palestine Potash z dnia 15 lipca r. b., daje obraz działalności przedsiębiorstwa za ostatnie dwa lata.

Kapitał przedsiębiorstwa, wynoszący dotychczas Ł 400.000, powiększono w ostatnim roku o Ł. 39.000 wniesionych przez dotychczasowych akcjonarjuszy. Dzięki temu areał pól ewaporacyjnych wzrósł do 200 ha. Ogólna długość usypanych wałów przekroczyła 15 km., długość wykopanych kanałów — 5 km. Nowo-subskrybowany kapitał pozwolił również na udzielenie rządowi palestyńskiemu pożyczki w sumie Ł 5.000. celem wybudowania pięcio-kilometrowego odcinka szosy asfaltowej, łączącego Morze Martwe z drogą Jeryho-Jerozolima. Umożliwiło to także ustawienie drugiego kotła w fabryce bromu i wprowadzenie wielu innych ulepszeń.

Palestine Potash eksploatuje głównie sole potasowe i bromowe oraz — jako produkt uboczny — sól zwykłą. Proces produkcji polega na doprowadzaniu wody morskiej do specjalnych pól ewaporacyjnych, w których woda pod wpływem promieni słonecznych paruje, a sole osiadają warstwami na dnie i krystalizują. W ten sposób otrzymane sole idą do fabryk, gdzie ulegają przetworzeniu na produkty rynkowe.

Do niedawna przepompowywano do pól ewaporacyjnych wodę z powierzchni morza. Badania wykazały jednak, że największą zawartość soli ma woda, znajdująca się na 50 mtr. poniżej powierzchni. Dla zużytkowania w pierwszym rzędzie tych bardziej nasyconych warstw ułożono w końcu listopada ubiegłego roku na dnie morza

stalowy rurociąg, zapomocą którego można przetłoczyć 35 tysięcy litrów wody na minutę.

Początkowo doprowadzenie wody do pól odbywało się sposobem ręcznym, w ubiegłym roku uległo ono jednak unowocześnieniu dzięki zastosowaniu drag. W ten sposób wydajność pól ewaporacyjnych wzrosła z paru tysięcy ton karnalitu w r. 1930 do 13 tysięcy w r. 1931. Ustawienie drag wpłynęło na znaczne zmniejszenie kosztów produkcji i ulepszenie gatunku produktu.

W lipcu roku zeszłego puszczono w ruch nową stację elektryczną, wytwarzającą prąd przy pomocy wielkich silników Diesla i alternatorów na wysokie napięcie. Dzięki tej stacji cały teren koncesji został zelektryfikowany, a pompy i inne maszyny mają napęd elektryczny.

Budowę pierwszej fabryki bromu ukończono w lutym ub. r., a już w końcu tego miesiąca wysłano do Anglji pierwsze partje bromu.

Przeróbkę karnalitu w fabryce potażu rozpoczęto w grudniu ub. r. i sprzedano w Anglji kilkaset-tonową partję o wysokiej zawartości K.

Pozatem ulokowano na rynku wewnętrznym przeszło tysiąc ton soli zwykłej w dobrym gatunku.

Warunki eksploatacyjne Palestine Potash są bardzo dogodne. Małe rozpowszechnienie pokładów soli potasowych (Stassfurt w Niemczech, Alzacja, Hiszpanja, Kalifornja, Kałusz i Stebnik w Polsce), duża procentowo zawartość soli w wodach Morza Martwego, tańszy proces produkcji (kopalnictwo i warzenie solanek zastąpione jest przepompowywaniem wody i ewaporacją pod wpływem promieni słonecznych, stąd wielkie oszczędności na paliwie), dają możność dostarczenia produktu wysokowartościowego i taniego. Z tego powodu zbyt tych produktów, odbywający się za pośrednictwem londyńskiej firmy „C. Tennant, Sons et Co. Ltd.", będącej organizacją sprzedaży tow. Palestine Potash, nie napotyka na trudności.

Warunki transportowe towarów z Morza Martwego do portów palestyńskich Haify i Jaffy oraz do Port-Saidu, a stamtąd na rynki światowe, są wystarczające dla dotychczasowej skali produkcji. Władze kolejowe Palestyny umożliwiły przesyłkę do portów w jaknajkrótszym czasie i przyznały cały szereg ulg frachtowych.

Dotychczasowe dodatnie wyniki pracy „Palestine Potash" wskazują na to, że ten dział produkcji ma wszelkie dane do pomyślnego rozwoju, a Palestyna stanie się w przyszłości poważnym ośrodkiem światowego przemysłu chemicznego.

Ropa Naftowa w Mossulu

Kraina Międzyrzecza (Mezopotamos) posiada bogate pokłady ropy naftowej, występującej najobficiej w okolicach Kirkuk w Mossulu W związku z pogłoskami o wyczerpywaniu się terenów w Ameryce, zaczęto poważnie myśleć o eksploatacji pokładów mossulskich, a ostatnio przystąpiono do realizacji tych planów i do prac przygotowawczych nad ułożeniem rurociągów naftowych, mających doprowadzać ropę do brzegów Morza Śródziemnego.

Eksploatację pokładów ropy naftowej w Mossulu prowadzi towarzystwo „Iraq Petroleum Co" (dawniej Turkish Petroleum Co), w którem zainteresowane są najpoważniejsze koncerny naftowe świata: Royal-Dutch Shell za pośrednictwem Anglo-Saxon Petroleum Co, Standard Oil Co. of New Jersey i of New York, przez D'Arcy Exploration Co. oraz Compagnie Francaise des Petroles. Grupy te mają udział po 23,3/4°/o każda, pozostałe zaś 5°/0 jest w rękach p. C. G. Gulbenkiana (Participation and Investments Ltd).

Po wojnie w r. 1925 towarzystwo „Iraq Petroleum Co" uzyskało koncesję na terenie dawnych wilajetów Bagdadu i Mossulu na okres 75 lat. Warunki koncesji, która wyznaczała 24 tereny eksploatacyjne o powierzchni 8 mil kwadr. każdy, uległy zmianie w r. 1931. Na zasadzie nowych warunków towarzystwo otrzymało wyłączne prawo eksploatacji do roku 2000-ego terenów, położonych na wschód od rzeki Tygrys, rząd zaś zachował prawa do terenów zachodnich. Koncesjonarjusze zobowiązali się do ułożenia rurociągów Kirkuk—Morze Śródziemne oraz do wypłacania rządowi iraskiemu, do czasu regularnego eksportu ropy, Ł. 400,000 rocznie, z czego Ł 200.000 zwracane byłoby później z nadwyżek ropy bruttowej.

W r. 1927 dowiercono się w Baba-Gurgur w pobliżu Kirkuk obfitego źródła ropy naftowej, którego wydajność wskazywała wyraźnie na istnienie dużego pola ropodajnego w tym okręgu.

Rurociąg Kirkuk—Morze Śródziemne o długości przeszło 600 mil rozpocznie się w Hassar (na wysokości 1000 stóp n. p. m.) przejdzie przez rzekę Tygrys w Fatha Gorge (400 stóp n. p. m.) i Eufrat pod Haditha (750 stóp n. p. m,), gdzie rozdwoi się: jedna odnoga prowadzić będzie do Tripolisu w Libanie (terytorjum mandatowe francuskie), druga zaś, ułożona na terytorjum mandatowem angielskiem, dochodzić

będzie do Haify. Na odcinku Hassar-Haditha zbudowane zostaną 3 stacje pompowe przetłaczające, na odcinku Haditha-Haifa (467 mil) — 5 stacji, na odcinku Haditha—Tripolis (381 mil)—4 stacje.

Budowa rurociągu naftowego napotyka na duże trudności natury terenowej (pustynie, góry, kotliny) oraz klimatycznej (wysoka temperatura, brak wody). Trudności te jednak muszą być przezwyciężone a rurociąg ułożony do dnia 31 grudnia 1935 roku—terminu prekluzyjnego, przewidzianego w zrewidowanej w r. 1931 koncesji.

* * * * *

Położenie Gospodarcze Palestyny

Sprawozdanie Departamentu Ceł, Akcyz i Handlu o sytuacji gospodarczej Palestyny za rok 1931.

Konjunktura gospodarcza w r. 1931 nie uległa poprawie, a trudności, odczuwane w roku poprzednim, nie zostały przezwyciężone.

Nie zanotowano wzrostu wpływów pieniężnych miejscowych instytucyj, a w wielu wypadkach dochody były o wiele mniejsze, aniżeli w latach poprzednich. Przyczyną tego zjawiska jest ogólny kryzys finansowy całego świata, a zwłaszcza Stanów Zjedn. Ameryki Płn.

Obecnie, z powodu podwyższenia stawek celnych przywozowych i zastosowania restrykcyj, Palestyna konsumuje większe ilości wytwarzanych na miejscu zbóż, mimo to jednak import z Syrji i Turcji do kraju wzrósł na skutek słabego urodzaju. Wywóz zbóż zmniejszył się poważnie w porównaniu z rokiem 1930.

W pierwszej połowie roku ceny zbóż spadły poniżej przeciętnego poziomu z r. 1930-go, co spowodowało zmniejszenie siły nabywczej dużej części ludności.

Podwyższenie stawek celnych w Egipcie na mydło i owoce wpłynęło ujemnie na eksport tych artykułów, (zanik wywozu pomarańczy) a ogólny wywóz z Palestyny do Egiptu spadł o przeszło 30 proc.

Odstąpienie od gold-standard'u spowodowało wzrost cen wszystkich dóbr, nie wyłączajac zboża, tak, że wkońcu roku 1931 ceny były wyższe niż w r. 1930.

Skutkiem tego koszty utrzymania w ostatnim kwartale r. 1931 wzrosły.

Porzucenie standard'u złotego pobudziło na pewien czas przemysł krajowy oraz handel między Palestyną a krajami o walucie funtowej.

Ruch budowlany

Zanotowano poważny ruch budowlany oraz inwestycję większych sum w Jerozolimie, Tel-Avivie, Jaffie i Haifie. Brak zaufania i zastój w handlu spowodowały ogólne dążenie do lokowania kapitałów w gruntach i budynkach.

Handel pomarańczowy

Z początkiem listopada rozpoczęto bezpośredni załadunek pomarańcz w Jaffie i Haifie. Ceny, osiągnięte przy eksporcie do Anglji były b. niskie: od 8 do 13 szylingów za skrzynkę, do Niemiec zaś i innych krajów europejskich nieco wyższe.

Eksport pomarańczy przez port haifski wzrasta stale. W sezonie 1930-31 wywieziono przez ten port 510,000 skrzyń.

Egipski rynek był dla pomarańczy palestyńskich w znaczeniu praktycznem zamknięty.

W kawiarniach i restauracjach konsumpcja naturalnego soku pomarańczowego wzrasta i w ten sposób powstaje skromnych rozmiarów rynek krajowy na pomarańcze, strącone przez wiatr.

Port w Haifie

Budowa głównego łamacza fal została ukończona w końcu 1931 r.; łamacz ten jest długości 2.205 metr.

W dniu 31 grudnia 1931 r. podwietrzny łamacz fal dosięgał 305 mtr. długości.

Dragi rozpoczęły pracę w październiku; na ukończeniu jest budowa kamiennego mola, który stanowić ma miejsce postoju dla czterech okrętów.

Średnia liczba robotników, zatrudnionych w kamieniołomach Athlitu i przy budowie portu wynosiła 1.700 osób.

Chociaż port nie jest jeszcze ukończony, dużo okrętów wyładowuje i załadowuje na spokojnej wodzie pod ochroną głównego łamacza fal.

Opłaty portowe wprowadzone zostały z dniem 16 kwietnia 1931 r.

Należy spodziewać się, że port będzie wykończony w lipcu r. 1932.

Komunikacja powietrzna

Tow. Imperial Airways Ltd. otworzyło w tym roku stację lądowniczą na jeziorze galilejskiem na drodze Londyn-Indje. Pierwszy hydroplan wylądował w dniu 24 października.

Pasażerowie, odjeżdżający z Palestyny i lądujący w niej, udawali się do Samakh i Tyberjady koleją lub linjami kołowemi.

Komunikacja automobilowa

Z powodu wysokich opłat na przywożoną gazolinę i za pozwolenia jazdy interwenjowano u rządu o zniżkę istniejących stawek. W listopadzie miał miejsce 9-io dniowy strejk automobilowy.

Opłaty za pozwolenia jazdy zostały obniżone w lipcu 1931 r. i powtórnie od dnia 1 stycznia 1932 r.

Przemysł

Przemysł krajowy rozwija się naogół pomyślnie. W poniższej tablicy podane są wartości dóbr, wyprodukowanych w Palestynie i wywiezionych w okresie 1925 — 1931.

	1925	1926	1927	1928	1929	1930	1931
	w funtach palestyńskich						
Cement		5.262	22.959	31.775	19.026	28.702	20.450
Mydło	255.214	176.074	234.082	224.496	215.203	206.259	119.941
Pasze treściwe				9.709	25.905	1.660	22
Biszkopty i ciasta			3	561	1.534	2.138	2.505
Maca	716	7.174	6.532	5.186	5.452	3.902	2.386
Winogrona	4.242	2.562	10.189	5.149	8.221	3.846	4.900
Ser	2.292	528	1.256	3.344	7.684	3.255	2.438
Cukry i konfitury	2.732	1.445	3.455	2.843	2.146	1.636	1.513
Oliwa	6.874	9.227	68.468	12.530	7.736	19.394	18.945
Olej sezamowy	365	243	2.560	11.061	3.906	1.285	4.608
Olej słonecznikowy			4.645	10.928	23.211	3.211	3.447
Tachin	468	564	819	731	2.100	616	227
Oliwki konserwow.	639	215	183	1.230	833	2.354	1.001
Soki owoc. i syrop	11			255	189	2.651	3.318
Spirytus denatur.	445	236	180	31	858	124	10
Arak	704	308	174	243	174	201	30
Wódka i koniak	2.885	2.506	1.650	2.478	1.552	1.142	2.703
Likiery	530	1.471	64	1.882	610	1.283	518
Wina	42.069	27.720	21.685	31.189	27.304	31.411	30.592
Olej lniany		98	72	987	724	659	138
Sztuczne zęby			1.139	4.372	9.261	10.325	16.152
Pończochy	431	2.488	12.618	17.532	18.919	19.722	16.075
Odzież	2.231	1.224	1.142	5.879	11.901	16.144	15.924
Walizki skórzane				856	3.883	6.274	6.033
Wyroby papierowe i tekturowe			576	612	930	2.475	3.787
Inne wyroby	63.746	59.895	81.097	81.353	79.905	78.719	96.502
Ogółem . .	386.594	299.240	475.548	467.213	479.167	449.388	374.165

Dzięki układowi celnemu z Syrją kraj ten w dalszym ciągu stanowi najważniejszy rynek zbytu dla produkcji miejscowej, z drugiej zaś strony importuje się poważne ilości wyrobów i produktów syryjskich.

Jedna tel-avivska fabryka pończoch przeniosła się do Syrji, a kilka mniejszych warsztatów zostało w tym roku zamkniętych.

W r. 1931 założono przeszło 20 nowych fabryk, w tem fabrykę dla wyrobów skrzyń do pomarańczy, pakownię i fabrykę gwoździ.

Przemysł miejscowy ucierpiał z powodu zwyżki ceł przywozowych w Egipcie.

Tow. „Palestine Electric Corporation" obniżyło z dniem 1-go stycznia 1932 r. cenę prądu, należy więc spodziewać się, że zniżka ta będzie bodźcem dla przemysłów miejscowych i przyczyni się do zwiększenia domowego zastosowania przyrządów elektrycznych.

Przemysł mydlarski

Przemysł ten ucierpiał z powodu wprowadzenia wyższych ceł w Egipcie. W r. 1931 eksportowano do Egiptu 2.566 ton mydła wobec 4.896 ton w roku poprzednim. Wzrósł wprawdzie wywóz mydła do Syrji, jednak po cenach b. zniżonych. Średnia cena mydła z Nablus wyniosła w końcu grudnia ŁP. 30.400 za tonnę wobec ŁP. 33.209 w r. 1930.

Ogólny wywóz mydła w r. 1931 wyniósł 3.833 tonny wartości ŁP. 119.941 w porównaniu z 5.964 ton i ŁP. 206.259 w r. 1930.

Występuje konieczność zdobycia nowych rynków zbytu.

Cement

Tow. „Nesher" zaspakaja w dalszym ciągu zapotrzebowanie krajowe na cement. W r. 1931 wywieziono 8.941 ton wobec 12.251 w r. 1930.

Przywóz cementu (głównie białego) wyniósł 4.725 ton w r. 1931 wobec 5,154 ton w r. 1930.

Przemysł solny

Ogólna produkcja Tow. „Athlit" i „Jabal Usdom" wyniosła 7.593 ton w r. 1931 wobec 7.618 ton w r. 1930 i 7.379 w r. 1929.

Minerały Morza Martwego

W końcu roku wyeksportowano pierwsze normalne wysyłki potażu z Morza Martwego.

Przemysł tytoniowy

Areał uprawy tytoniu wyniósł w r. 1931 — 13.483 dunamy wobec 23.500 dunamów w r. 1930 i 20.650 w r. 1929.

Zbiór tytoniu i tombaku oszacowano na 440.700 kg. wobec 957.955 kg. w r. 1930. Spadek ten spowodowany został zmniejszeniem areału uprawy w r. 1931 i niskiemi cenami tytoniu, będącemi rezultatem stniejących dużych zapasów ze zbioru z roku 1930.

Fabryki i destylarnie wina

W ruchu było 36 fabryk i destylarni wina. W r. 1931 wywieziono 10.208 hl. wina wobec 10.748 hl. w 1930 i 10.280 hl. w r. 1929.

Przemysł soków owocowych

Znaczną ulgę dla tego przemysłu było zwolnienie z cła cukru, przeznaczonego do wyrobu soków owocowych na eksport. Miejscowe soki owocowe są wysokiego gatunku i mają zbyt zagranicą.

Przedsiębiorczość

W roku 1930 — 1931 zarejestrowano	1930	1931
Spółek firmowych	144	149
Spółdzielni	42	45
Spółek krajowych	31	19
„ zagranicznych	11	7

W roku 1931 rozwiązało się 27 spółek firmowych w porównaniu z 33 spółkami w poprzednim roku.

Kapitał spółek palestyńskich, zarejestrowanych w r. 1931 wyniósł ŁP. 66.931, co stanowi znaczny spadek w porównaniu z latami ubiegłemi.

Koszty utrzymania

Koszty utrzymania, obliczone na podstawie ruchu cen detalicznych, spadły o 44,7% w porównaniu z 1922 rokiem i o 6,1% w porównaniu z r. 1930 (podstawa: 1922) We wrześniu jednak po zawieszeniu wymienialności na złoto, nastąpiła zwyżka cen wielu towarów importowanych i niektórych produktów miejscowych. Spowodowało to tendencję wzrostu utrzymania od miesiąca września.

Pesymistyczne sprawozdanie dyr. Departamentu Ceł, Akcyz i Handlu, pozornie uzasadnione, nie uwypukla w dostatecznej mierze układu i stopnia natężenia sił i czynników ekonomicznych, składających się na kształtowanie się konjunk-

tury gospodarczej w Palestynie. Wskutek braku porównania ze stanem handlu krajów sąsiednich i całego świata nie odzwierciedlony został fakt, że handel zagraniczny Palestyny najmniej może ucierpiał z powodu kryzysu światowego.

Wartość przywozu do Palestyny w roku 1931 spadła w porównaniu z rokiem 1929 o 17%, podczas gdy import światowy w tym okresie skurczył się o 40%, import zaś krajów sąsiednich: Egiptu o 43%, Syrji o 30%, Iraku o 38%.

Eksport Palestyny w omawianym okresie wzrósł w wartości o 1%, podczasgdy światowy—spadł o 42%, a eksport krajów sąsiednich: Egiptu, Syrji i Iraku zmniejszył się o 49%, 47%, i 25%.

Przy omawianiu położenia rolnictwa nie podkreślono faktu, że równolegle do spadku wartości zbiorów zbóż wzrasta wartość produkcji ogrodniczej i hodowlanej.

Palestyna nie została dotknięta kryzysem przemysłowym. Spadek eksportu mydła do prania dał się wprawdzie boleśnie odczuć w ośrodku tego przemysłu, Nablusie, jednak inne gałęzie przemysłu rozwijają się nadal.

Ruch budowlany, będący jednym z najczulszych wskaźników barometru konjunkturalnego, wzrósł znacznie w stosunku do roku 1930: w roku 1931 zainwestowano ŁP. 2720678 wobec ŁP. 2448670 w roku poprzedzającym. Przypisać to należy częściowo masowemu przenoszeniu się przedsiębiorstw żydowskich z Jaffy do Tel-Avivu oraz w Jerozolimie — do nowego ośrodka handlowego.

W uzupełnieniu sprawozdania dyr. Departamentu Ceł, Akcyz i Handlu podajemy poniżej sprawozdanie czołowych przedstawicieli gospodarki palestyńskiej.

Odczyt zbiorowy o sytuacji gospodarczej w Palestyny.

W dniu 11-ym lipca b. r. odbyła się w Londynie pod protektoratem „Economic Board for Palestine" zbiorowa prelekcja o gospodarczem położeniu Palestyny. Pod przewodnictwem p. Roberta W. Cohena wygłosili odczyty pp.: I. Rokach, dyrektor zarządzający Tow. „Pardess", H. Viteles, dyrektor naczelny Centralnego Banku Towarzystw Spółdzielczych i A. Goldwater, dyrektor naczelny Tow. „Palestine Corporation".

P. Rokach przedstawił rozwój i stan obecny produkcji cytrusowej. Plantacje pomarańczowe obejmują przestrzeń 150.000 dunamów *) (z czego conajmniej połowa jest w rękach żydowskich). Palestyna eksportuje obecnie w ciągu roku 3,1/2 miljona skrzyń pomarańczy, co daje zatrudnienie 10.000 ludzi w ciągu przeszło 6 miesięcy w roku, utrzymanie zaś—w ciągu całego roku. Dotychczas popyt na pomarańcze jaffskie przewyższał ich podaż i z tego powodu dochody tego przemysłu były bardzo wysokie. Nie należy sądzić, by, zadawalając się istniejącym stanem rzeczy, zaniedbano ulepszeń koniecznych dla dalszego rozwoju tej gałęzi. Wprowadza się ciągle coraz to doskonalsze metody pakowania i standaryzowania towaru. Przemysł owocowy przetwórczy: produkcja soków pomarańczowych, miąższu pomarańczowego, pectin'u, essencyj do wyrobu perfum i t. p. jest jeszcze w powijakach i może się bardzo poważnie rozwinąć. Dotychczas Anglja jest największym konsumentem pomarańczy jaffskich. Niemcy, które przed sześcioma laty nie importowały pomarańczy jaffskich, sprowadziły w ostatnim roku, mimo kryzysu i ograniczeń przywozowych, około 650.000 skrzyń. Pojemność rynku londyńskiego powinna również zwiększyć się; w ostatnich czasach Hull i Manchester kupowały coprawda więcej pomarańcz; lecz popyt Londynu wzrasta z roku na rok. Główną przyczyną obecnego i przyszłego powodzenia przemysłu jest niezrównany gatunek pomarańcz jaffskich, uznany za lepszy od wszelkich innych. Owoc ten ma w Palestynie idealne warunki wegetacyjne; w ciągu ostatnich paru lat mrozy, nie nawiedzające Palestyny, niszczyły plony największego konkurenta-Hiszpanji, która jako bliżej rynków zbytu położona, ma niższe koszty dostawy owoców. Sądzono powszechnie, że Palestyna będzie korzystała z przywilejów, jakie wprowadzi preferencja imperjalna, jednakże, mimo poczynań i starań Economic Board'u i innych, sprawa ta kształtuje się niepomyślnie. Ale i bez preferencji imperjalnej Palestyna uczyni wszystko, aby konkurować z innymi producentami przez obniżenie kosztów produkcji, ulepszenie transportu — co aktual-

---

*) dunam — 0,1 ha.

ne się staje w związku z otwarciem nowego portu w Haifie — rozwój reklamy na starych i nowych rynkach, lepszą standaryzację i opakowanie oraz przy pomocy giełdy cyfrusowej, utworzonej przez wszystkie spółdzielnie pomarańczowe dla kontroli i kierowania ładunkami i sprzedażą w interesie całego handlu.

P. Viteles złożył sprawozdanie z rozwoju rolnictwa palestyńskiego za ostatnie 10 lat, t. j. od czasu powstania Centralnego Banku Towarzystw Spółdzielczych, założonego przez instytucje amerykańskie i angielskie. Przestrzeń plantacyj pomarańczowych, będących w posiadaniu Żydów, zwiększyła się w tym czasie sześciokrotnie; żydowska produkcja mleka wyniosła 5 miljonów w porównaniu z 1/2 miljonem litrów z przed 10 laty. Podczas, gdy 3 lata temu Tel-Aviv kupował 90 proc. warzyw u Arabów, obecnie procent ten spadł poniżej 50. W chwili obecnej wszystkie rodzaje warzyw są z powodzeniem uprawiane przez Żydów. Poczyniono nawet w roku bieżącym próby eksportu świeżych kartofli i pomidorów do Anglji i Francji. Trzy lata temu Palestyna importowała 75 proc. jaj, t. zn. około 20 miljonów sztuk, obecnie przywozi ona tylko 7 miljonów, z drugiej zaś strony wysłano jaja do Anglji, gdzie Empire Marketing Board wydał bardzo pochlebną opinję o ich gatunku. Dzięki wprowadzeniu alfy-alfy i koniczyny zmniejszono koszty produkcji mleka. Obecnie Palestyna wytwarza dużo masła i sera i zamierza nawet produkować ser na wywóz, chociaż, jak dotychczas, projekt ten nie został zrealizowany. Banany krajowe, przed siedmiu laty trudne do znalezienia na rynku, eksportuje się obecnie w ilości 300 ton rocznie. Podobnie truskawki, których uprawa była nieznana, są obecnie dostarczane na rynek w ciągu czterech miesięcy do roku, głównie dzięki eksperymentom jednego z kolonistów Ramath-Gan'u, finansowanym przez Bank Centralny. Zaliczki, udzielane pod zastaw rolnikom przez Bank na zakup maszyn i narzędzi, nasion i nawozów, pozwalają na zmniejszenie kosztów produkcji do minimum. Bank, w ciągu swej 10-letniej działalności udzielił pożyczek na sumę Ł. P. 1.200.000. Bardzo poważnem polem działalności Banku było wprowadzenie w r. 1926, — dzięki funduszom, dostarczonym przez Palestine Economic Corporation i Jewish Colonisation Association—kredytów rolnych, zwrotnych w ciągu 2 do 10 lat. Umożliwiono robotnikom rolnym i synom kolonistów nabywanie własnych gospodarstw, inwentarza i t. p. na podstawie gwarancyj ich pracodawców i spłatę tych pożyczek w niewielkich ratach. Sezonowe zapotrzebowania przemysłu cytrusowego, od którego rozwoju w tak wielkiej mierze zależy pomyślność kraju, były finansowane przez konsorcjum, złożone z 4-ch największych banków i Banku Centralnego, które przyznawały pożyczki w równych proporcjach. Pomyślne rezultaty swej działalności Bank

zawdzięcza stałej współpracy z trzema instytucjami kontrolującemi: Palestine Economic Corporation w New-York'u, Jewish Colonisation Association i Economic Board for Palestine.

P. Goldwater stwierdza, że raporty Shaw'a, Hope — Simpson'a i inne nie dają prawdziwego obrazu warunków w Palestynie. Aczkolwiek prawie wszystkie kraje świata dotknięte są kryzysem gospodarczym, Palestyna jednak idzie wciąż naprzód. Niema tam właściwie bezrobocia; kapitały zagraniczne przypływają do Palestyny w poszukiwaniu rentownych inwestycyj; możliwości lokacyjne zwiększają się ciągle. Postęp kraju uwidocznił się nietylko na polu rolnictwa; dał się również zauważyć i w dziedzinie przemysłu. Dowodem tego jest fakt' że w ciągu ostatnich 5—6-iu lat, oprócz dużych przedsiębiorstw tej miary, co cementownia „Nesher" i „Palestine Potash", rozwinął się i ma wielką przyszłość cały szereg drobnych przemysłów. Dla niesienia pomocy tym przedsiębiorstwom utworzone zostało towarzystwo „Palestine Corporation", działalność którego daje bardzo dodatnie rezultaty. W chwili obecnej Palestyna daje kapitalistom większe gwarancje, aniżeli inne kraje i są wszelkie dane na to, że postęp będzie się odbywał w dalszym ciągu. Istnieje zapotrzebowanie na kapitał inwestycyjny i kredytowy i należy mieć nadzieję, że i w przyszłości przypływ kapitałów nie ustanie.

Przegląd działalności Polsko - Palestyńskiej Izby Handlowej.

(b) W r. 1926 założona została Polsko-Palestyńska Izba Handlowa, która ma na celu jak, na to wskazuje § 1 Statutu „dążyć do nawiązania ściślejszej łączności ekonomicznej między Polską a Palestyną i wzajemnie współdziałać rozwojowi stosunków handlowych, przemysłowych i finansowych". Cały szereg warunków złożył się jednak na to, że Izba nasza, rozwijająca obecnie taką niezmiernie intensywną działalność, jaką poszczycić się nie może żadna z mieszanych Izb w Polsce, w ciągu kilku lat pozostawała bardzo mało aktywna, załatwiając tylko bieżące sprawy, a nie wykazując żadnej inicjatywy. Brak u nas w owym czasie odpowiedniego aparatu do handlu zamorskiego, nieuregulowane zagadnienie transportu w handlu między Polską a krajami lewantyńskiemi, brak zrozumienia zadań Izby wśród sfer zainteresowanych, a nadewszystko zupełny brak środków materjalnych, — oto są przyczyny. które zmusiły założycieli Izby do wybitnego osłabienia tempa ich pracy.

Z biegiem czasu zmiana warunków stwarza nowe możliwości pracy. Wprowadzenie w życie opracowanej Polsko-Rumuńsko-Lewantyńskiej taryfy przewozowej, rozbudowa portu w Gdyni, która dokonała przewrotu w psychice eksportera polskiego, nastawiając go na handel i eksport zamorski, stworzenie Państwowego Instytutu Eksportowego, pogłębiający się wciąż w kraju kryzys gospodarczy i konieczność znajdywania nowych rynków zbytu i t. d., — oto podłoże, na którem oprzeć mogła swoją wznowioną działalność Polsko Palestyńska Izba Handlowa.

*

Druga połowa r. 1931 i pierwsza 1932 (okres, o którym mowa w niniejszym przeglądzie) stanowią okres dalszego pogłębiania się światowego kryzysu gospodarczego. Odbija się to w pierwszej mierze na handlu eksportowym, gdyż wskutek wzrastającej wciąż nadprodukcji towarów zaostrza się coraz bardziej walka konkurencyjna państw na zagranicznych rynkach zbytu; z drugiej strony rynki odbiorcze, czy to wskutek spadku siły nabywczej ludności, czy też wskutek restrykcyj przywozowych, kurczą wciąż swoją pojemność, co razem wziąwszy wpływa na stałe zmniejszanie się handlu międzynarodowego. Taki stan rzeczy z konieczności przyczynia się do ciągłego spadku wywozu światowego, a więc i polskiego. I tak w/g danych „Sprawozdania Centralnego Związku Polskiego Przemysłu, Górnictwa, Handlu i Finansów z działalności za rok 1931" w Polsce spadek wywozu w r. 1931 wynosi 34 proc. w stosunku do r. 1929.

W tym samym czasie Palestyna właśnie przeżywa okres wybitnej poprawy konjunktury. Powstający dopiero przemysł krajowy odczuwa tylko w minimalnej mierze skutki kryzysu światowego. Z drugiej strony niebywała konjunktura na pomarańcze jaffskie (wskutek przemarznięcia plantacyj w Hiszpanji) i silny spadek funta ang., — stwarzają wielce ożywiony ruch inwestycyjny. Zwiększają się wciąż przestrzenie plantacyj pomarańczowych, wzmaga się ruch budowlany, rozwija się przemysł krajowy. Należy dodać, że w przeciwieństwie do innych krajów, w Palestynie jako kraju kolonizacyjnym, a tem samem i imigracyjnym, konsumpcja wewnętrzna stale wzrasta. Tem należy tłumaczyć fakt, że pomimo dużych postępów rozwijającego się wciąż przemysłu krajowego, import palestyński wykazuje tylko nieznaczny spadek, osiągając w r. 1931 sumę ŁP. 6.119.187-

*

Polska ze wszystkich krajów ma najbardziej naturalne możliwości zbytu swych towarów na rynku palestyńskim. Przecież blisko 40% imigracji palestyńskiej rekrutuje się z elementów polskiego żydostwa. Dla kupca i konsumenta tamtejszego nie są więc obce wyroby polskie. Przywieźli bowiem ze sobą do Palestyny gorący sentyment nietylko do Polski, ale i do towarów polskich. Zdawałoby się więc, że właśnie Polska

winna zająć przodujące miejsce w imporcie palestyńskim. A jednak udział Polski wynosił do niedawna w tym imporcie niespełna 1%.

Czem to należy tłumaczyć?

Obok przyczyn podanych na początku niniejszego przeglądu działa jeszcze cały szereg czynników równorzędnych, nie mniej ważnych, z których najistotniejszemi są:

1) absolutna nieznajomość w Polsce terenu pracy i warunków handlu na Bliskim Wschodzie;

2) zakorzeniony konserwatyzm kupca polskiego w odniesieniu do handlu zamorskiego;

3) brak należytych kapitałów oraz instytucyj bankowych, finansujących eksport.

W planowem przezwyciężaniu i usuwaniu tych przeszkód należy upatrywać charakter i sens działalności Izby.

Działalność Izby skoncentrowana jest w następujących działach pracy:

1) referat ogólno-organizacyjny, 2) referat gospodarczy, 3) referat Targów i Wystaw, 4) referat turystyczny, 5) referat prasowo-wydawniczy 6) kancelarja i korespondencja, 7) bibljoteka i archiwum.

1) Referat ogólno-organizacyjny. Prace tego referatu prowadzone były przez sekretarjat Izby pod bezpośrednim nadzorem i przy czynnym współudziale prezydjum Izby. Z najważniejszych prac wymienić należy:

a) Memorjały do ministerstw, instytucyj rządowych i gospodarczych

30. XI. 31. Memorjał do Państwowego Instytutu Eksportowego w sprawie udziału Polski w Levant Fair.

5.XII.31. Memorjał do Warszawskiej Izby Handlowo-Przemysłowej w sprawie wycieczki kupców i przemysłowców polskich na Levant Fair.

12.XII.31. Memorjał do Ministerstwa Skarbu i Min. Przemysłu i Handlu w sprawie ulgi celnej dla pomarańczy i grape-fruit's, dla ładunków idących bezpośrednio via Jaffa-Haifa-Gdynia.

30.XII.31. Memorjał do Min. Skarbu i Min. Przemysłu i Handlu w sprawie konieczności utworzenia Spółki Akcyjnej dla handlu z Palestyną i Bliskim Wschodem.

2.I.32. Memorjał do Min. Przemysłu i Handlu i Warszawskiej Izby Przemysłowo Handlowej w sprawie urządzenia Stałej Wystawy Wzorów Produkcji Palestyńskiej.

22.I.32 Memorjał do Min. Skarbu i Przemysłu i Handlu w sprawie włączenia do listy towarów, zaliczonych jako kompensata wywozowa, szeregu artykułów.

28.I.32. Memorjał do Min. Przemysłu i Handlu w sprawie

dodatkowego zezwolenia na wwóz oliwek, rodzynek i marmelady palestyńskiej,

17.II.32. Memorjał do Min. Przemysłu i Handlu w sprawie kontyngentu na „macę palestyńską".

25.II.32. Memorjał do Min. Skarbu i Min. Przemysłu i Handlu w sprawie cła na macę palestyńską.

1.III.32. Memorjał do Min. Komunikacji w sprawie transportu eksponatów Pawilonu Polskiego na Levant Fair.

5.III.32. Memorjał do Min. Przemysłu i Handlu i Międzyministerjalnej Komisji dla Popierania Eksportu w sprawie subsydjum dla Pawilonu Polskiego na Levant Fair,

9.III.32. Memorjał do Min. Skarbu w sprawie firmy „Pardess" w Jaffie odnośnie udzielenia ulgi celnej na pomarańcze importowane w r 1932/33 wzamian za kupno przez powyższe towarzystwo w Polsce kompletów skrzynkowych za sumę 500.000 zł.

11.VII.32. Memorjał do Min. Skarbu w sprawie ustalenia generalnej taryfy dla pomarańczy, przywożonych z Palestyny.

22.VII.32 r. memorjał do Min. Przemysłu i Handlu w sprawie kontyngentu na soki owocowe i marmelady palestyńskie.

b) Współpraca z czynnikami rządowemi i instytucjami gospodarczemi polskiemi i palestyńskiemi oraz Bliskiego Wschodu.

Izba współpracowała i utrzymywała stały kontakt zarówno z instytucjami rządowemi jak i gospodarczemi Polski i Palestyny oraz krajami Bliskiego Wschodu. Współpraca ta polegała na bezpośredniem zetknięciu się i omawianiu odnośnych spraw, oraz na opracowywaniu i dostarczaniu odpowiednich materjałów, memorjałów i t. d.

Z instytucyj polskich, z którymi Izba utrzymywała kontakt, należy wymienić prócz Ministerstwa Spraw Zagranicznych, Ministerstwa Skarbu oraz Przemysłu i Handlu: Konsulat Generalny Rzplitej Polskiej w Jerozolimie, Państwowy Instytut Eksportowy, Międzyministerjalna Komisja dla Popierania Eksportu, Państwowy Monopol Tytuniowy. Izby Przemysłowo-Handlowe w Warszawie, Łodzi, Wilnie i Sosnowcu, Polsko-Rumuńska Izba Handlowa, Centralny Związek Przemysłu Polskiego, Stowarzyszenie Przedstawicieli Handlowych, Stowarzyszenie Kupców Polskich, Centrala Związku Kupców, Związek Przemysłowców w Krakowie, Zrzeszenie kupców i Przemysłowców Polskich województw Południowo - Wschodnich we Lwowie, Egzekutywy Organizacyj Sjonistycznych we Lwowie i Krakowie i t. d.

Z palestyńskich: Urząd Ceł i Akcyz przy Rządzie Palestyńskim, Konsulat Brytyjski w Warszawie, Radca Handlowy przy Ambasadzie Brytyjskiej w Warszawie, Egzekutywa Agencji Żydowskiej w Jerozolimie, P. I. C. A., Palestyńsko-Polska Izba Handlowa w Tel-Avivie, „Mischar w'Taa-

sia" w Tel-Avivie, Izby Handlowe żydowskie i arabskie w Jerozolimie Haifie, Jafie i Tel-Avivie, Związek przemysłowców w Tel-Avivie i.t.d.

Z egipskich: Director of the Government Press, Cairo, Izba Handlowa w Kairze

Z syryjskich: Association des Commerçants et Industriels Francais du Levant, Beyrouth.

Iraku: Ministry of Finance Bagdad, Legacja Iraku w Londynie, Izba Handlowa w Bagdadzie.

c) Towarzystwo dla handlu z Palestyną i Bliskim Wschodem:

Zarząd Izby zainicjował szereg konferencyj w sprawie utworzenia powyższego towarzystwa. W tym celu też opracowane zostały materjały o możliwościach wymiany towarowej pomiędzy krajami. Uczyniono również starania, by do towarzystwa przyciągnąć kapitał palestyński. Są wszelkie dane ku temu, by twierdzić, że sprawa ta, o niezmiernej wadze dla dalszego ukształtowania się stosunków gospodarczych, będzie już w najbliższym czasie definitywnie załatwiona.

d) Polecenia:

Przemysłowcom i kupcom, udającym się z Polski do Palestyny w sprawach handlowych, wydawano polecenia do tamtejszych instytucyj gospodarczych. Polecenia te były udzielane również przedstawicielom centralnych związków gospodarczych, udającym się do Palestyny i sąsiednich krajów i w wybitnej mierze przyczyniły się do ułatwienia zainteresowanym orjentacji w stosunkach tamtejszych dzięki pomocy palestyńskich instytucyj gospodarczych wogóle, a w szczególności siostrzanej naszej instytucji — Palestyńsko-Polskiej Izby Handlowej.

e) Polecanie zastępstw:

Izba otrzymała od zainteresowanych firm oraz instytucyj gospodarczych szereg zapytań odnośnie polecenia zastępców. W porozumieniu z Palestyńsko-Polską Izbą Handlową w Tel-Avivie zaopinjowano o udzieleniu zastępstw na Palestynę dla 22 firm polskich, oraz 2 zastępstw na Polskę firm palestyńskich.

f) Polityka transportowa:

Eksport z Polski do Palestyny i krajów sąsiednich szedł dotychczas głównie przez porty Constanta i Tryjest, po części zaś przez Gdańsk i Hamburg. W związku z rozbudową portu w Gdyni Izba dążyła do skierowania części eksportu polskiego przez port gdyński. W tym celu Izba weszła w kontakt z przedstawicielem tow. „Svenska Orient-Line". Opracowano zniżkową taryfę przewozową, dzięki której osiągnięte zostają już obecnie poważne wyniki.

Celem zbadania warunków transportu towarów polskich do Palestyny przez port Constantę, Izba wydelegowała do Rumunji przedstawiciela swego, który na miejscu studjował to zagadnienie oraz możliwości prze-

rzucenia transportu niektórych towarów do portu w Gdyni. Zebrane materjały są obecnie opracowywane i będą przedstawione wraz z wnioskami odnośnym Ministerstwom.

g) Ugodowe załatwianie sporów:

Kupcy tutejsi, zajmujący się sprzedażą wyrobów palestyńskich, zwracali się do Izby z prośbą o pośrednictwo w ugodowem załatwieniu sporów, wynikłych pomiędzy nimi a importerami. We wszystkich wypadkach (z wyjątkiem jednego) interwencja Izby osiągnęła pozytywne wyniki.

h) Praca organizacyjna:

Natychmiast po wznowieniu pracy wydano cyrkularz o zadaniach i celach Izby, który rozesłano do wszystkich zainteresowanych firm i osób. Wzmożone tempo prac Izby nie pozostało bez rezultatu i w bieżącym okresie sprawozdawczym Izba uzyskała przeszło 30 nowych członków.

Na skutek wyrażonych dezyderatów Zarząd Izby zastanawia się obecnie nad założeniem oddziałów Izby na prowincji. Projektowane jest założenie oddziałów w Łodzi, Lwowie, Poznaniu, Krakowie i Wilnie.

2) Referat Gospodarczy. Około tego najważniejszego działu pracy obracała się większa część zapytań ustnych i piśmiennych otrzymywanych przez Izbę. Dodać należy, że ze względu na geograficzne położenie Palestyny, predestynujące ten kraj do odegrania poważnej roli w handlu tranzytowym na Bliskim Wschodzie oraz ze względu na to, że w Polsce żadna Izba Handlowa nie zajmuje się sprawami Bliskiego Wschodu, prace Referatu Gospodarczego koncentrowały się dookoła zagadnień gospodarczych samej Palestyny oraz Syrji i Egiptu, poczęści zaś i innych krajów Bliskiego Wschodu (Irak, Persja i Turcja). Z najważniejszych prac wymienić należy:

A) Informacje w sprawie możliwości eksportowych:

Referat Gospodarczy udzielał zainteresowanym firmom szczegółowych informacyj o możliwościach eksportu wszelkich artykułów. Na żądanie zainteresowanych firm opracowane zostały specjalne referaty (drzewo budulcowe, deszczułki do skrzynek pomarańczowych, szkło i t. p.).

B) Ruch towarowy:

Referat Gospodarczy opracował materjały o ruchu towarowym między Polską a Palestyną. W najbliższym numerze naszego organu rozpoczniemy druk tych materjałów z wyszczególnieniem towarów, możliwości zbytu, stawek celnych, pojemności rynków, walki z obcą konkurencją, i t. d.

C) Sprawy celne:

Izba udzielała zainteresowanym firmom wszelkich informacyj o obowiązujących w Palestynie stawkach celnych. O wszelkich zmianach zachodzących w palestyńskiej taryfie celnej Izba zostaje poinformowana za

pośrednictwem M. S. Z. przez Konsulat Generalny Rzeczypospolitej Polskiej w Jerozolimie.

D) Zaświadczanie faktur:

Palestyńska taryfa celna zawiera tylko 310 pozycyj zróżniczkowanych, pozostała zaś część jest ad valorem, t. zn., że cło obliczane jest od wartości. Z powodu trudności, czynionych nieraz firmom importującym przy sprawdzaniu faktur przez palestyńskie władze celne, Izba wydawała zaświadczenia zainteresowanym firmom, sprawdzając odpowiednie faktury. Z racji ostatniego rozporządzenia Rządu Palestyńskiego z dn. 3.7. r.b., wprowadzającego rygorystyczne obostrzenia w wystawianiu faktur dla towarów przywożonych do Palestyny, Izba zainicjowała szereg konferencyj, mających na celu ochronę eksporterów polskich od ewentualnych strat i ułatwiania im wywozu.

E) Oferty i zapytania.

Izba otrzymała od szeregu firm palestyńskich, syryjskich oraz egipskich oferty i zapytania odnośnie importu artykułów polskich. Wszystkie te zapytania zostały podane do wiadomości Centralnych Związków Gospodarczych i za pośrednictwem Polskiej Agencji Telegraficznej przesłane do prasy.

F) Dział statystyczny.

Referat Gospodarczy Izby prowadzi wykazy statystyczne handlu zagranicznego Polski z Palestyną i Bliskim Wschodem, oparte na źródłowych materjałach polskich, palestyńskich, syryjskich, egipskich i iraskich. Dane o handlu zagranicznym statystyk oficjalnych uzupełniane są informacjami, zebranemi bezpośrednio w Izbie (notabene wykazują one dużą rozbieżność).

3) Referat Targów i Wystaw.

A. Pawilon Polski na Targach Lewantyńskich 1932:

Czytelnik znajdzie w niniejszym numerze obszerne sprawozdanie Komisarza Pawilonu Polskiego. Tu jedynie pragniemy zaznaczyć, że Pawilon powstał dzięki pomocy czynników rządowych, a w pierwszej mierze dzięki Międzyministerjalnej Komisji dla Popierania Eksportu, która na cel ten udzieliła Izbie subsydjum.

Nie zamykając oczu na braki i usterki Pawilonu, zaznaczyć musimy, że Pawilon Polski prócz konkretnych rezultatów osiągnął swój cel propagandowy. W wybitnej mierze mamy to do zawdzięczenia ofiarnej pracy jednostek, a w szczególności Komisarza Pawilonu.

B. Stała Wystawa Wzorów Produkcji Palestyńskiej:

Pragnąc zaznajomić społeczeństwo z wyrobami produkcji palestyńskiej, Izba urządziła w lutym r. b., we własnym lokalu, Stałą Wystawę Wzorów Produkcji Palestyńskiej. Na uroczystem otwarciu Wystawy obecni byli przedstawiciele Rządu w osobach wiceministra Doleżała i Radcy

Łady, delegat Warszawskiej Izby Przemysłowo Handlowej oraz przedstawiciele instytucyj gospodarczych i społecznych. Prócz wzorów i prób Wystawa zaopatrzona była w djagramy i wykresy, ilustrujące rozwój i możliwości wymiany towarowej pomiędzy krajami. Należy podkreślić, że Wystawa ta była jedyną tego rodzaju imprezą w Polsce.

C. Stała Wystawa Wzorów Produkcji Polskiej w Tel-Avivie:

W związku z organizacją Pawilonu Polskiego na Targach Lewantyńskich, Izba pragnęła dopomóc, wzorem warszawskim, Izbie tel-avivskiej w urządzeniu Stałej Wystawy Wzorów Produkcji Polskiej.

Jednak szczupłe ramy lokalu Izby tamtejszej oraz brak środków materjalnych nie pozwoliły, niestety, urzeczywistnić powyższy projekt. Żywimy nadzieję, że za pomocą pozostałych eksponatów Pawilonu Polskiego na Targach Lewantyńskich 1934, uda się Izbie tel-avivskiej, która już dotychczas zebrała obfitą kolekcję wzorów, uruchomić Stałą Wystawę Wzorów Produkcji Polskiej.

4) Referat Turystyczny.

Celem wzmożenia i uregulowania ruchu turystycznego do Palestyny oraz uniknięcia na przyszłość wszelkich ujemnych stron prywatnej inicjatywy w tym kierunku, Izba zorganizowała Referat Turystyczny. Z żalem stwierdzić jednak należy, że wskutek specyficznych warunków, w jakich znajduje się u nas turystyka do Palestyny, Izbie nie udało się dotychczas osiągnąć zamierzonych celów.

a) Wycieczka kupców i przemysłowców na Levant Fair.

W marcu r. b. Izba zorganizowała wycieczkę na Levant Fair, w której wzięło udział przeszło 40 osób ze świata przemysłowego i kupieckiego. Z ramienia Izby towarzyszył wycieczce p. radca Feliks Lewenfisz. Wycieczka była w Palestynie podejmowana przez Konsula Gener. p. d-ra Z. Kurnikowskiego, Egzekutywę Agencji Żyd. w Jerozolimie, Burmistrza miasta Tel-Aviv p. M. Dyzenhofa i in. W wycieczce wzięli również udział Dyrektor Biura Meljoracji Polesia, b. minister, inż. J. Pruchnik oraz z ramienia prasy red. S. Wagman.

b) Wycieczka turystyczna i informacyjna do Palestyny.

W październiku r. b. Izba organizuje wycieczkę turystyczną i informacyjną do Palestyny dla kupców, przemysłowców oraz osób ze sfer inteligencji zawodowej. Izba poczyniła wszelkie kroki, aby członkom tej wycieczki ułatwić w Palestynie kontakt bezpośredni z władzami, instytucjami gospodarczemi, finansowemi i t. p.

c) Wycieczka kupców palestyńskich do Polski.

Izba weszła w kontakt z instytucjami gospodarczemi w Palestynie odnośnie zorganizowania wycieczki kupców palestyńskich do Polski. Sprawa ta znajduje się w stadjum pertraktacyj i żywimy nadzieję, że

już w najkrótszym czasie uda się wycieczkę tę zorganizować.

5) Referat Prasowo-Wydawniczy.

A. Dział prasowy:

Referat prasowo-wydawniczy opracowywał komunikaty prasowe, które obejmowały poszczególne zagadnienia stosunków gospodarczych pomiędzy Polską a Palestyną i Bliskim Wschodem.

Na podkreślenie zasługuje specjalny numer polsko-angielski „Gazety Handlowej", który ukazał się z racji otwarcia Pawilonu Polskiego na Targach Lewantyńskich. Prócz artykułów redakcyjnych numer powyższy zawierał artykuł prezesa jaffskiej Izby Handlowej dyr. S. Hoeffiena, d-ra Wernera Senatora, dyr. firmy „Fraget", inż. Pruszańskiego i innych oraz bogatą kronikę.

B. „Palestyna i Bliski Wschód":

Bliższe dane o zadaniu i zakresie naszego miesięcznika znajdzie czytelnik w słowie wstępnem prezesa Izby.

Myśl wydania miesięcznika kiełkowała już oddawna, nie chcąc się jednak ograniczyć do wydania suchego biuletynu Izby, a chcąc utrzymać pismo to na należytym poziomie, realizujemy ją obecnie. Dalsze utrzymanie tego poziomu pisma, a temsamem i dalsze wydawnictwo uzależnione jest od uznania i poparcia sfer zainteresowanych. W przeświadczeniu, że czynimy rzecz dobrą i pożyteczną, która znajdzie należyte zrozumienie, oddajemy niniejszy 1-szy numer do rąk czytelników.

C. Dział propagandy:

Izba rozwinęła w miarę możności szeroką działalność propagandową, która uwydatniła się w szeregu rozesłanych cyrkularzy oraz publicznych wystąpień. Korzystając z powrotu wycieczki kupców i przemysłowców z Palestyny, Izba patronowała zbiorowemu odczytowi, urządzonemu w Sali „Nowości" w dn. 8.5 r. b. z udziałem inż. J. Pruchnika i red. S. Wagmana. Z ramienia Izby przewodniczył i słowo wstępne wygłosił wiceprezes Izby p. sędzia M. Friede.

6) Kancelarja i korespondencja.

Dziennik korespondencyjny Izby wykazuje w okresie od dnia 1 stycznia do dnia 1 września r. b. 1483 listów przychodzących i 1932 listów wychodzących. Cyfry te nie obejmują okólników, cyrkularzy, komunikatów i innych druków.

O aktywności Izby świadczyć może fakt, że oprócz powyższych danych przewinęło się w tym okresie przeszło 4000 osób, które korzystały z usług Izby.

Specjalne okoliczności oraz wzmożona działalność skłoniły Zarząd Izby do zmiany dotychczasowego lokalu na większy. Biuro Izby czynne jest w godzinach 9—15 i od 17—19. Urzędowanie również i w godzinach popołudniowych tłumaczyć należy nawałem pracy i szczupłym

personelem, którego pracy sekundują i czynnie wspomagają członkowie Zarządu.

7) Archiwum i bibljoteka.

Izba otrzymuje bezpłatnie i abonuje cały szereg czasopism polskich palestyńskich i angielskich.

Prócz tego bibljoteka Izby skompletowana jest wydawnictwami książkowemi, rocznikami, biuletynami, sprawozdaniami oraz statystykami handlu zagranicznego Polski, Palestyny, Egiptu, Syrji i Iraku.

* *
*

Staraliśmy się dać w ogólnych zarysach przegląd działalności Izby. Z przeglądu tego bije wielki ogrom pracy dokonanej.

Praca ta, jak każda inna praca, musiała wydać odpowiedni plon Już pobieżne zestawienie cyfr handlu towarowego między Polską a Palestyną w pierwszej połowie r. 1932, w porównaniu z tymże okresem roku poprzedzającego, wykazuje po stronie importu do Polski wzrost z 269 tysięcy zł. na 372 tysiące zł. t. zn. około 34%, zaś po stronie eksportu z Polski wzrost z 812 tysięcy zł. na 1449 tysięcy zł., t. zn. przeszło 78%, Nie chcemy być na tyle skromni, by choć części tego imponującego wzrostu nie przypisać naszej działalności.

Smutny przykład lat 1927—1931, gdy Izba z przyczyn wyłuszczonych na początku niniejszego przeglądu, zmuszona była przerwać swoją działalność, winna być groźnem memento dla tych sfer, którym zadania i cele Izby są bliskie, a zwłaszcza tych czynników, którym zależeć winno na wzmożeniu wymiany towarowej między Polską a Palestyną i Bliskim Wschodem.

Kronika

Palestyna

ZAOPATRZENIE JEROZOLIMY W WODĘ.

W związku z b. nikłemi opadami deszczowemi w ciągu ostatniej zimy i wobec klęski braku wody w okresie letnim i jesiennym, kwestja racjonalnego zaopatrzenia mieszkańców Jerozolimy w wodę stała się znów aktualna. Jak dotychczas, Jerozolima niema wodociągów, a codzienne potrzeby zaspakaja się wodą deszczową, przechowywaną w specjalnych zbiornikach i cysternach.

Przed wojną rząd turecki wydał koncesję na budowę wodociągów w Jerozolimie greckiemu przedsiębiorcy E. Mavromatisowi. Po pewnym czasie koncesję tę odkupiła pewna grupa finansistów, która dotychczas nie wypełniła warunków koncesji i nie wprowadziła koniecznych urządzeń.

W związku z upływem terminu prekluzyjnego koncesji i w związku z kampanją, prowadzoną przez całą prasę palestyńską, koncesja powyższa zostaje obecnie zanulowana. Podług zapewnień Wysokiego Komisarza, Sir. Wauchope'a, Rząd Palestyński poczyni wszelkie kroki dla ułatwienia zaciągnięcia odpowiedniej pożyczki i przeprowadzenia instalacyj wodociągowych ze źródła Ein-Al-Fawwar. Należy więc spodziewać się, że w najbliższym czasie mieszkańcy i przemysł, ugrupowany w Jerozolimie, będą dostatecznie zaopatrzeni w wodę.

KANALIZACJA W JEROZOLIMIE.

Układanie rur kanalizacyjnych w Jerozolimie napotyka na poważne trudności. Naczelna Rada Muzułmańska założyła protest przeciwko przeprowadzeniu rur przez cmentarz muzułmański. Taki sam protest został zgłoszony przeciwko pracom kanalizacyjnym na terenie cmentarza sefardyjskiego.

POMARAŃCZE.

Słabe deszcze zimowe i posucha letnia ujemnie wpłynęły na wegetację roślinną w Palestynie. Starsze plantacje pomarańczowe dadzą z tego powodu mniejsze zbiory, młodsze jednak drzewa, zwłaszcza grapefruit'y, dobrze okwitły i obiecują dużo dobrego owocu. Wskutek tego, pomimo zmniejszonej wydajności drzew, biorąc pod uwagę wzrost powierzchni plantacyj, dyrektor Departamentu Rolnictwa i Lasów Państwowych szacuje wywóz pomarańczy i grapefruit'ów na 3,1/2—4 miljonów skrzyń.

BUDOWA PORTU.

Budowa portu haifskiego postępuje wciąż naprzód. W nadchodzącym sezonie pomarańczowym w porcie tym będzie można załadować około 3 miljonów skrzyń.

Tow Iraq Petroleum Co. postanowiło budować własny quai w porcie kosztem 100.000 ŁP.

IZBA HANDLOWA W JEROZOLIMIE.

Na Walnem Zgromadzeniu jerozolimskiej Izby Handlowej, będącej jedyną Izbą mieszaną żydowsko-arabską w Palestynie, wybrany został nowy zarząd, na czele którego stoi australijczyk, p. Edg. Shelley — prezes, na stanowiska wiceprezesów powołani zostali: Anglik, Włoch, dwuch Żydów, Arab-katolik i Arab-muzułmanin.

OTWARCIE PORTU HAIFSKIEGO.

P/g wszelkich obliczeń otwarcie portu haifskiego nastąpi na wiosnę roku przyszłego. Utworzony już został komitet dla zorganizowania uroczystego otwarcia portu. Komitet ten składa się z Komisarza Obwodu Północnego, Dyrektora Kolei Palestyńskich Naczelnego Inżyniera Robót Publicznych mera Haify oraz przedstawicieli Żydowskie i Arabskiej Izby Handlowej w Haifie.

NOWA PARTJA POLITYCZNA.

Secesjoniści z partji Wielkiego Mufti'ego Jerozolimy i z partji Rageb Bey Naszaszibi'ego, mera Jerozolimy oraz malkontenci syryjscy utworzyli nową partję Istaklah (Niepodległość) z prokuratorem Anui Bey Abdul Hadi'm na czele. Partja ta postawiła sobie za cel zwołanie pan-arabskiego kongresu w jednem z niezależnych państw arabskich w ciągu nadchodzącej zimy oraz bezwzględną walkę z imperjalizmem.

PRELIMINARZ BUDŻETOWY.

Preliminarz budżetowy rządu palestyńskiego na rok 1932/33 zamyka się po stronie dochodów sumą ŁP. 2,442,083 wobec rzeczywistych wpływów w roku ubiegłym ŁP. 2,333,895, a preliminowanych—ŁP. 2,533,100. Po stronie wydatków preliminarz zamyka się

na sumą ŁP. 2,403.235 wobec rzeczywistych w r. ub. 2,374,866 i preliminowanych — ŁP. 2.531.518.

Według danych preliminarzowych koszty spisu w rokn 1932/33 przeznaczono sumę Ł. 3.000. co stanowi obciążenie w wysokości 3/4 pensa na głowę ludności.

E G I P T

WIELKA AFERA PRZEMYTNICZA.

Policja aleksandryjska wpadła na trop przemycania narkotyków na wielką skalę. Poddany brytyjski, Aleksander Warrington, stale zamieszkały w Stambule, otworzył sobie w Aleksandrji kilka skrzynek pocztowych: jedną pod własnem nazwiskiem, pozostałe zaś — pod przybranemi i wysyłał regularnie pod ich adresem zwykłe listy, z których każdy zawierał po 300 gramów czystej heroiny. Agenci Warringtona w Aleksandrji przejmowali zawartość skrzynek, a po uskuitecznieniu tranzakcyj przekazywali należne sumy do Stambułu. W ten prosty a pomysłowy sposób zdołał Warrington przemycić około 50 kg. heroiny.

Po tem odkryciu afera została przez policję zlikwidowana, a winni osadzenw więzieniu.

NOWA LINJA KOLEJOWA.

Rząd egipski przyznał Sudanowi pożyczkę w wysokości ŁE 130.000 na budowę linji kolejowej między Chartumem a Dżebel Aulia, gdzie wybudowano niedawno tamę kosztem ŁE 4.500.000.

BUDOWA RADJOSTACJI.

W dniu 21-ym lipca rząd egipski podpisał umowę z towarzystwem Marconi o budowę radjowej stacji nadawczej.

UPRAWA BAWEŁNY.

Obszar uprawy bawełny spadł w ostatnim roku o 35 proc. w porównaniu z r. 1931 i wynosi pg szcunków urzędowych 1.135.000 akrów. Kosztem spadku areału bawełny zwiększa się obszar uprawy zbóż chlebowych tak, że sfery rządowe liczą się poważnie z możliwością samowystarczalności Egiptu w tej dziedzinie.

A R A B J A

TRAKTAT PRZYJAŹNI ARABSKO-AFGANISTAŃSKI.

W dniu 5-ym maja r. b. zawarty został w Mecce wieczysty traktat przyjaźni między wahabickim królem Hedżasu i Neżdu, Ibn Saudem, a Afganistanem.

ZAMIESZKI w ARABJI.

Prasa egipska wiele uwagi poświęca ostatniej eskapadzie Hamad ibn Rafady, szeika plemienia Bili, którego koczowiska rozpościerają się na zachód od Azlamu aż po Morze Czerwone. Szeik Hamad, żywiąc wrogie zamiary wobec króla Ibn Sauda, zmobilizował kilkutysięczną armję, na czele której wtargnął — po okrążeniu portu synajskiego Akaby — na terytorjum wahahickie. Zwycięski pochód Ibn Rafady został powstrzymany pod Dżebel Szar, nad Morzem Czerwonem, przez wojska Wahabitów. Po krótkiej walce powstańczy szeik został pobity a zastępy jego — wzięte do niewoli. Hamad ibn Rafada znalazł schronienie na terytorjum Transjordanji.

S Y R J A

DEMONSTRACJE BEZROBOTNYCH.

W Aleppo miały ostatnio miejsce demonstracje robotników fabryk jedwabiu, którzy znaleźli się bez zatrudnienia z powodu konkurencji taniego jedwabiu japońskiego. W czasie demonstracji bezrobotni zdemolowali kilka sklepów, sprzedających jedwabie japońskie. Rząd syryjski obiecał delegacji bezrobotnych nałożyć specjalne cło na jedwab japoński.

I R A K

PRZYJACIELSKIE STOSUNKI z HEDŻASEM.

Dla zaakcentowania dobrych stosunków, łączących Irak z Hedżasem, wy

dał król Feizal specjalne przyjęcie dla powracającego z Persji ministra spraw zagranicznych Hedżasu, emira Feizala syna króla Ibn Saud.

PACYFIKACJA BARZANU.

Kurdyjski szeik Barzanu, Achmed nie uznający rządu iraskiego, zmuszony został po krótkiej walce do przekroczenia granicy i poddania się władzom wojskowym tureckim. Rząd turecki odmówił wydania szeika i pozwolił mu na osiedlenie się w Adrianopolu. Rząd iraski, przy pomocy wojsk lotniczych angielskich, zajął terytorjum Barzanu i rozpoczął akcję pacyfikacyjną wśród kurdów.

ROLNICTWO.

Ze sprawozdania Tow. Latifiyah Es tates, którego celem jest podniesienie gospodarcze rolnictwa Iraku, wynika że główną uwagę towarzystwo poświęca uprawie pszenicy. Zboże to zajmuje 2/3 obszaru pól doświadczalnych obsiewu zimowego resztę zaś przeznaczono na jęczmień, siemię lniane i lucernę. Na lato wyznaczon ziemię pod uprawę sezamu, lucerny i bawełny. Dodatnie rezultaty finansowe działalności Latifiyah Estates wskazują na rentowność wymienionych kultur.

SZKOLNICTWO.

Wielkie zasługi na polu szkolnictwa w Iraku położyli Amerykanie. Ich też dziełem jest utworzenie specjalnego wydziału w Kolegium Bagdadzkiem o zakresie szkoły średniej. Na wydziale tym, którego otwarcie nastąpi we wrześniu, wykładane będą języki: arabski, angielski, francuski oraz przyroda, matematyka, historja, geografja i rysunek.

C Y P R

HANDEL ZAGRANICZNY.

P-g sprawozdania Komisarza Handlowego obrót towarowy Cypru z zagranicą w miesiącu czerwcu spadł znacznie w porównaniu z rokiem ubiegłym. Przywóz z Ł. 112,993 w czerwcu r. ub. zmniejszył się na 98,967 w r. 1932 głównie z powodu spadku importu materjałów włókienniczych, maszyn, nafty i ryżu. Wywóz zmalał do Ł 57,103 wskutek zniżki cen towarów eksportowanych. Zmniejszyła się również wartość wywozu zwierząt żywych bawełny, winogron, kminu, tytoniu, wina, azbestu i pirytu. Wywóz za pierwsze półrocze b. r. wyniósł Ł. 448,093 wobec Ł 530,511 w analogicznym okresie ub. r.; przywóz zaś Ł 669,177 wobec Ł 644,533.

Ruch okrętowy utrzymuje się na tym samym poziomie: w czerwcu r. b. zawinęły do Larnaca 44 okręty (41 w czerwcu r. ub.), do Limassol 29 (38), do Famagusta 26 (24).

I N D J E

ZBIORY PSZENICY.

Ostatnie sprawozdanie rządowe o produkcji pszenicy szacuje obszar uprawy tego zboża na 33,749,000 akrów (w roku poprzednim 32,181,000 akrów), zbiory zaś na 9,026,000 ton (wobec 9,302,000 ton w r. ub.).

TENDENCJE HANDLOWE.

Ceny głównych artykułów handlu indyjskiego, po czasowej poprawie, spowodowanej przez odstąpienie od standardu złotego, nadal zniżkują. Najbardziej jednak handel indyjski jest dotknięty nie zniżką, ale brakiem stałości cen, który nie pozwala na utrzymywanie koniecznych zapasów. Daje się zauważyć duża rozpiętość w cenach surowców i fabrykatów gotowych, między poziomem cen hurtowych i detalicznych, których spadek odgywa się w wolniejszem tempie.

ZWYŻKA CEN BAWEŁNY.

Giełda bawełniana w Aleksandrji notuje od dnia 15 ub. m. poważną zwyżkę cen bawełny. Zwyżka ta spowodowana została spadkiem zbiorów bawełny miejscowej, nową zniżką funta, pogłoskami o wentylowanym ostatnio przez rząd amerykański projekcie wykupu 3 miljonów bali oraz o rezultatach zbiorów bawełny

amerykańskiej, które zmniejszyły się o około miljon bali.

NOWE STAWKI CELNE patrz str.

OPŁATY PORTOWE w ALEKSANDRJI patrz str. 64

TURCJA.

KWESTJA DROGOWA.

Stan dróg kołowych w Turcji jest opłakany. Na ogólną ilość dróg bitych wynoszącą około 18 tysięcy km. przeszło 15 tysięcy km. jest w zupełnem zaniedbaniu. Pieczę nad drogami ma Ministerstwo Robót Publicznych i współpracujące z niem prowincjonalne wydziały samorządowe. Fundusze na budowę i konserwację dróg czerpie się z funduszu drogowego. W r. 1929 (świeższych da brak) rząd turecki wydał na roboty drogowe około Ł. 44.000, prowincje zaś — Ł. 856.000. W Turcji zarejestrowano około 9 tysięcy pojazdów mechanicznych, z czego około 3 tysiące prywatnych samochodów, 2.700 autobusów i 3.200 samochodów ciężarowych.

Rząd turecki opracował szeroko zakrojony plan robót drogowych, którego realizację odłożono do czasu poprawienia się warunków gospodarczych.

LIKWIDACJA BANKÓW ZAGRANICZNYCH

Banki zagraniczne, będące głównym ośrodkiem finansującym handel turecki zaczynają zmniejszać swój zakres działania i zamykać swe oddziały z powodu coraz to większych trudności, napotykanych na terenie tureckim. Zarządzenia dewizowe, restrykcje importowe, rozszerzenie monopoli i t. p. na tle wzmagającej się fali kryzysu światowego, zmuszają banki zagraniczne do zmniejszania i stopniowej likwidacji swej działalności. Po przeszło pięćdziesięcioletniej pracy Credit Lyonnais zamknął 3 swe oddziały w Stambule, likwiduje się Banque Generale pour le Commerce Etranger, to samo mówi się o Banque Francaise des Pays d'Orient i Banque Franco-Asiatique. American Express Company zmniejszył swe koszty i zwolnił część pracowników. Prasa turecka stara się wytłomaczyć ten stan rzeczy wzrastającą popularnością banków tureckich.

TURCJA—CZŁONKIEM LIGI NARODÓW.

W dniu 18 lipca b. r. na specjalnem zebraniu Ligi Narodów w Genewie przez jednomyślne głosowanie przedstawicieli 43 państw, została Turcja wybrana na członka Ligi Narodów.

NOWY BUDŻET.

Nowy budżet turecki zamyka się po stronie wpływów sęmą ŁT. 169.354.800 po stronie wydatków zaś — sumę ŁT. 169.146.747, co daje nadwyżkę wpływów w wysokości ŁT. 208.053.

Po stronie wpływów najpoważniejsze przychody są przewidziane z tytułu ceł: ŁT. 38.500.000, monopoli — ŁT. 33.675.000 podatku dochodowego, kryzysowego i wyrównawczego — ŁT. 36.200.00 Podatku gruntowego i od nieruchomośc, ŁT. 8.650.000, odsetki, zwłoki, kary i grzywny przynieść mają ŁT. 1.050.000. Po stronie wydatków największą pozycję stanowi obsługa Długu Ottomańskiego: ŁT. 49.705.693; na roboty publiczne wyasygnowano ŁT. 10.046.993, na obronę narodową ŁT. 36.722.200, na żandamerję 8.308.379. Budżet Ministerstwa Oświaty zmniejszony został do ŁT. 6.064.875, Ministerstwa Zdrowia i Pomocy Społecznej — do 3.501.884.

Turystyka

Palestyna — ośrodek turyzmu

Żaden chyba kraj na świecie nie kryje w sobie takich możliwośc. rozwoju ruchu turystycznego jak Palestyna. Siła bowiem przyciągania szerokich rzesz turystów nie mierzy się ilością udogodnień kulturalnych i cywilizacyjnych, ale sumą wrażeń odebranych przez turystę. Skala tych przeżyć jest rozległa i obejmuje wszelkie asocjacje wynikłe z powodów czy to religijnych, czy też ideowych, naukowych, historyczno-zabytkowych i t. p.

Od najdawniejszych czasów ciągną pobożne rzesze pielgrzymów do Ziemi Swiętej, gdzie narodziny swe wzięły trzy religje, które z biegiem czasu stały się podwaliną naszej dzisiejszej kultury. Ileż wzruszeń odczuwa syn najstarszego narodu świata, stąpając po Ziemi Ojców swoich, z którą związana jest cała miniona świetność „wiecznego narodu", jakąż gamę wrażeń przeżywać musi chrześcijanin, gdy staje przed grobem Chrystusa, lub mahometanin, wstępujący do meczetu Omara, gdzie w filigranowej mozaice uwidacznia mu się cały blask i potęga Islamu! Jerozolima!... Miasto, w którem każdy kamień jest przecież żywą historją. Można zakwestjonować twierdzenie tych, którzy uważają Jerozolimę za najcudowniejsze miasto świata, ale nie można zaprzeczyć, że miasto to wywiera niezatarte wrażenie w duszy każdego człowieka.

Turysta, szukający zabytków historycznych i pamiątek przeszłości nie znajdzie kraju na kuli ziemskiej, który mu dostarczy tyle obfitego materjału, jak Palestyna. Hebron czy Jeryho, Betleem czy Safed, Groby Królewskie czy Ściana Płaczu, ileż godnego majestatu kryją one w sobie! A dodać należy, że z każdym dniem świat naukowy dokonywa coraz to nowych odkryć, ukazujących nam stare prawdy, w nowem świetle.

Myliłby się jednak ten, którzyby twierdził, że Palestyna jest tylko bogatą w ruiny i zgliszcza. Śmiało rzec można, że nawet z punktu widzenia czysto turystycznego, niema kraju, któryby mógł dorównać Palestynie nieprzebranem bogactwem przyrody i natury. Niema piękniejszego widoku, aniżeli panorama Haify widziana z góry Karmelu, lub wijąca się wśród gór droga z Tyberjady do Galilei, gdzie obok roztaczają się niebieskie wody jeziora Kinereth. Rzekłbyś, że to czyste niebo Palestyny zwarło się w wiecznym pocałunku z wodami jeziora.

Z malowniczością wiąże się ściśle orjentalny egzotyzm kraju, gdzie

na szosie asfaltowej, po której mkną lśniące limuzyny, stąpa Arab z wielbłądem, a obok Arabka, dźwigająca na ramionach dzban wody, jak za czasów biblijnych Jakóba....

Obok starej Palestyny rodzi się w znoju i pracy pionerskiej Nowa Palestyna. Gęsta sieć kolonij na zasadach kolektywistycznych i indywidualnych, stanowiąca laboratorjum, gdzie rodzą się nowe idee, jest żywym dowodem, niezłomnej woli przywrócenia Palestyny do stanu, kiedy była krajem mlekiem i miodem płynącym. Zwiększające się coraz bardziej przestrzenie gajów pomarańczowych, stanowiących źródło bogactwa krajuj jedyne miasto żydowskie na świecie Tel-Aviv, gdzie 25 lat temu rozpo ścierały się piaski pustynne, a liczące dziś przeszło 50.000 mieszkańców Tel-Or, skąd sprzągnięte siłą genjuszu Rutenberga nieuregulowane wody palestyńskie oświetlają cały kraj, Morze Martwe, które odżyło i z którego głębin wydobywa się obecnie nieprzebrane bogactwa mineralne, Haifa, — miasto przyszłości, które staje się obecnie największym portem Przedniej Azji, — wszystko to świadczy wymownie o żywotności dzieła Odbudowy Siedziby Narodowej.

A korona Nowej Palestyny — Uniwersytet Hebrajski na górze Scopus i Bibljoteka Narodowa — nasuwają niejednemu turyście myśl: — „Ex oriente lux"....

Palestyna nie jest pozbawiona również walorów ośrodka wypoczynkowo-uzdrowiskowego. Gorące wody Tyberjady o rzadko spotykanej sile leczniczej, radjoaktywne wody Morza Martwego lub łagodny klimat stocza Karmelu ściągać winny wielkie rzesze schorzałych i żądnych odpoczynku kuracjuszy.

To wszystko sprawia, że Palestyna staje się coraz bardziej wybitnym ośrodkiem, ściągającym turystów z całego świata.

Wycieczki automobilowe w Palestynie i Syrji

Główne drogi są w b. dobrym stanie, a na miejscu można wynajmować auta 4-o i 6-io osobowe najlepszych marek amerykańskich. Większość szoferów włada kilkoma językami europejskimi.

Średnia szybkość aut: 40 —45 km. na godzinę.

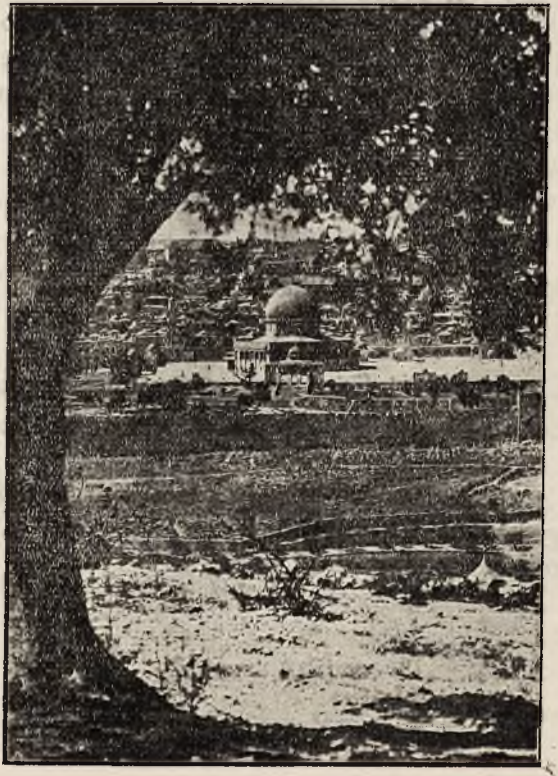
Trasy wycieczek automobilowych:

Z Jerozolimy do	Jerycho	40 klm.
„	Jaffy-Tel-Aviv . . .	66 „
„	Hebronu	36 „
„	Nazarethu . . .	140 „
„	Haify	176 „

,,	Tyberjady . . .	174	,,
,,	Ammanu (Transjordanja) .	110	,,
,,	Jerasz (via Amman) . .	170	,,
,,	,, (via El-Salt) . .	135	,,
Z Nazareth do	Haify	36	,,
,, ,,	Tyberjady	34	,,
Z Tyberjady ,,	Damaszku	135	,,
Z Haify ,,	Tyberjady	70	,,
,, ,,	Bejruthu	151	,,
Z Bejruthu ,,	Baalbeku	81	,,
,, ,,	Damaszku	115	,,
Z Damaszku ,,	Baalbeku . . .	98	,,

Ruch turystyczny w Palestynie

P-g danych Palestine Commercial Bulletin (lipiec 1932) przybyło do Palestyny w miesiącu maju b. r. 4.939 podróżnych (wraz z turystami i pielgrzymami) oraz powróciło 3.521 stałych mieszkańców.

Statystyka

Handel zagraniczny Polski z krajami Bliskiego Wschodu

w pierwszej połowie 1932 r. w porównaniu z tymże okresem roku poprzedzającego (dane G. U. S).

Tysiące złotych.

KRAJE	1931		1932	
	Przywóz	Wywóz	Przywóz	Wywóz
Palestyna	279	812	372	1.449
Egipt	8.853	1.611	5.151	1.457
Syrja	15	1.199	21	1.287
Persja	231	347	345	772
Turcja	597	1.064	357	728

Tysiące złotych w miesiącu czerwcu 1932 r.

KRAJE	czerwiec 1932	
	Przywóz	Wywóz
Egipt	20	120
Palestyna	1.014	145
Persja	89	187
Syrja	—	58
Turcja	63	165

Towarowy handel zagraniczny Palestyny w I-ym kwartale 1932 r.

P/g danych Palestine Commercial Bulletin ogólny import towarowy Palestyny w I-ym kwartale b. r. wyniósł Ł, P. 1,496,222.— wobec Ł. P, 1,448,866.— w tymże okresie ub. r.

Główne artykuły przywozu: w I-ym kwartale 1932:

	kwintale	Ł. P.
Durra i kukurydza	20.333	13.001
Ryż	21.397	26,940
Pszenica	44,608	36,978
Mąka pszenna	53,744	50,952
Bydło rogate, sztuk	1.717	21.940
Owce i barany, „	14.694	20,433
Cukier	34.730	40,181
Kartofle	17,321	13,139
Drzewo m. sześć.	12.588	36,120
Kwasy tłuszczowe	6.370	13.429
Żelazo w sztabach, kątach i prętach	25,940	14,323
Rury i ich łączniki	11.236	22,726
Maszyny do szycia i ich części		13,542
Inne maszyny		14.118
Komplety skrzynkowe, — skrzyń	16.831	70,020
Tkaniny bawełniane bielone	1.076	17.520
Tkaniny bawełniane farbowane	2.652	48.882
Tkaniny czysto wełniane	134	12.558
Tkaniny jedwabne miesz. i z jedw. szt.	543	30.957
Benzyna w baryłkac, litrów	3.413.171	32.114
Nafta w baryłkach, litrów	10.900,119	23.585
Stare ubrania		19,079

Eksport towarowy Palestyny w omawianym okresie wyniósł 1.400.979 wobec 654 575 Ł. P, w r.1931.

Główne artykuły wywozu w I-szym kwartale 1932 r.

Grape-fruits (skrzyń)	40,267	24.717
Pomarańcze „	2.438.336	1.233.421
Wina (litrów)	478.952	12.349
Oliwa nierafinowana	310.494	10.472

Statystyka handlu zagranicznego Egiptu.

P/g Monthly Summary of the Foreign Trade

Handel zagr. w miesiącu maju 1932 r. w porównianiu z r. 1931

w funtach egipskich

	Maj		Styczeń—Maj	
	1931	1932	1931	1932
Przywóz ogółem	2.546,502	2,169 890	12,765,903	11,423 641
w tem towary	2.475,566	2,475.566	12,379,961	11,028,254
tytoń	70,936	80,025	385.042	395,387
Wywóz ogółem	2.260,744	1·826,810	11,357,350	12,353,145
w tem towary	2.251,633	1,180,336	11,430,775	12,265,670
papierosy	19,111	16,454	97,575	87,475
Eksport	72,812	58,199	354,327	364,913
Tranzyt	158,021	73,137	765,590	496,900

Handel zagraniczny Egiptu w mies. maju 1932 r. w porównaniu z 1931 r.

p/g poszczególnych krajów

w funtach egipskich

	Maj 1931				Maj 1932			
	Przywóz	Wywóz	Reeksp.	Tranz.	Przywóz	Wywóz	Reeksp.	Tranz.
W. Brytanja	514,099	622,873	6,181	71,337	592,099	559,829	8,909	19,426
Francja	265,875	228,880	2,506	—	142,502	177,686	3,037	—
Niemcy	240,902	248,278	3,541	7,058	173,977	154,144	2,663	3
Italja	203,891	220,842	3,718	—	164,504	142,677	2,045	—
St. Zjedn.	147,448	50,030	3,021	—	67,265	222,695	2,928	400
Palestyna	16,625	23,381	13,975	—	11,466	25,515	10,073	—
Arabia	17,258	1,870	330	—	7,673	2,850	1,122	—
Irak	4,216	254	388	—	3,882	686	585	—
Turcja	44,426	3,638	562	—	25,111	2,538	1,172	—
Persja	7,798	—	199	28,262	22,360	—	743	6.004
Polska	1,948	10,971	—	—	1,744	20,140	—	—

Główne artykuły wywozu z Egiptu w mies. maju 1932 w porównaniu z r. 1931.

	Maj 1931		Maj 1932	
	Kwintale	ŁE.	Kwintale	ŁE
Bawełna „Sakellaridis"	48,353	382‘595	97,654	582,186
„ „Ashmuni"	144,125	871,164	89,250	446,686
„ „Pilion"	10,499	64,608	15,445	82,825
„ inna	19,476	131,344	23,989	53,754
Cebula	444,953	273,855	294,828	502,809
Makuchy bawełniane	133,587	56,349	141,181	57,993
Nasiona bawełny	—	57,180	—	41,598

Główne artykuły przywozu do Egiptu w mies. maju 1932 w porównaniu z r. 1931.

	Maj 1931		Maj 1932	
	Kwintale	ŁE	Kwintale	ŁE
Tkaniny bawełniane	13,865	223,811	16,476	238,511
Nawozy sztuczne	227,060	188,686	170,760	132,247
Żelazo, surówka i stal	—	187,227	—	129,325
Tkaniny i wyroby jedwabne	—	72,867	—	118,330
Węgiel	1,162,380	127,974	925,470	98,402
Mąka pszenna i kukurydza	154,038	112,312	91,395	74,837

Sprawy celne i transportowe.

PALESTYNA

Rozporządzenie celne w sprawie wystawiania faktur.

„Official Gazette" Rządu Palestyńskiego z dnia 16-go lipca r. b. zamieszcza nowe rozporządzenie celne, dotyczące sposobu wystawiania faktur za towary wysyłane do Palestyny. Faktury te służą jako podstawa do wymiaru cła, albowiem większość stawek palestyńskiej taryfy celnej przywozowej jest ad valorem t. zn. w procentach od wartości towaru. Nowe rygorystyczne wymagania, stawiane fakturom, wprowadzą pewne utrudnienia natury administracyjnej w przywozie towarów do Palestyny. By uchronić eksport z Polski do Palestyny od tych trudności, Izba uruchomiła dział wystawiania faktur na towary, wywożone do Palestyny. Po informacje zgłaszać się należy do Polsko-Palestyńskiej Izby Handlowej, Referat Gospodarczy.

„Przepisy Celne 1929."

Rozporządzenia Wysokiego Komisarza na podstawie § 230.

A. G. WAUCHOPE

Wysoki Komisarz

Na podstawie § 230 Przepisów Celnych z r. 1929 Wysoki Komisarz wydaje następujące rozporządzenie:

FAKTURY

1) Faktury za przywożone towary winny stwierdzać rzeczywistą ich wartość oraz zawierać ścisły i pełny opis towarów z rzeczywistemi liczbami, wagą lub ilościami, zgodnie z terminami Przepisów o Taryfie Celnej, obowiązujących w danej chwili.

2) Faktury winny być zaopatrzone w deklarację, podpisaną przez fabrykanta, osobę wysyłającą lub właściciela, stwierdzającą, że faktura jest pod każdym względem dokładna i prawdziwa, t. zn., że wymienione w niej koszty towaru i wszystkie obciążenia są prawdziwe; jeśli zaś towar uzyskuje się nie na drodze kupna, lecz w inny akiś sposób, wartość jego jest określana przez istniejącą rynkową cenę eksportową wraz z wszystkiemi kosztami, związanemi z wywozem tego towaru do Palestyny. Deklaracje te winny być poświadczane.

3) Jeśli fakturowa cena lub wartość towarów obejmuje jakiekolwiek z podanych niżej obciążeń, faktury winny obciążenia te wyszczególniać. Do omawianych obciążeń zalicza się: opakowanie, transport w kraju eksportującym, koszty załadowania lub wyładowania, opłaty portowe, wynagrodzenia agentów, frachty kolejowe lub morskie wszystkie ubezpieczenia od wypadków i wszelkie inne obciążenia, jakim podlega eksport towarów do Palestyny.

4) Faktury za towary, przeznaczone do importu do Palestyny winny wyszczególniać:

a) dokładny opis towarów wraz z utartą powszechnie nazwą, gatunek i markę, numery i znaki, pod jakiemi dany towar sprzedawany jest przez kupca lub przemysłowca, wraz z signami i numerami opakowań, w których bywa przesyłany;

b) ilość każdego rodzaju, stopień lub gatunek, określone metrycznym systemem wag i miar, stosownie do nomenklatury palestyńskiej taryfy celnej;

c) cenę lub wartość każdej jednostki;

d) wagę brutto każdej paczki;

e) wagę netto towarów, zawartych w każdej paczce;

f) ogólną wagę brutto i netto przesyłki.

5) a) W wypadkach, gdy cło obciąża wewnętrzne opakowanie, zadeklarowana waga każdego szczegółu winna być wagą towaru wraz z wewnętrznem opakowaniem. Jeśli towary są w dwuch lub więcej opakowaniach, a z tych jedno jest zewnętrzną skrzynią lub pakunkiem, wewnętrznem opakowaniem jest to opakowanie, w którem towary są zwykle sprzedawane detalicznie, tem nie mniej jednak, jeśli towary są sprzedawane w detalu luzem, należy podać wagę wewnętrznego opakowania, jeśli towar jest w niem importowany.

b) W wypadku materjałów włókienniczych, wyjąwszy artykuły gotowe, faktura winna stwierdzać surowiec, z jakiego towar został wyprodukowany, np. bawełnę, wełnę, bawełnę mieszaną, jedwab i t. p., długość, szerokość i wagę każdej sztuki oraz wagę jednego metra kwadr. każdego rodzaju, stopień lub gatunek. W wypadku materjałów włókienniczych, wyrabianych z dwuch lub więcej surowców, należy podać stosunek procentowy każdego ze składników.

6) Jeśli przesyłka składa się z więcej, niż jednej paczki, a wymagane szczegóły odnośnie zawartości każdej z nich nie są podane w fakturze, należy je stwierdzić w oddzielnej specyfikacji i zsumować w fakturze. W każdym wypadku faktura winna wykazywać znaki i numery paczek oraz ilość, opis i ogólną wartość towarów.

7) Z wyjątkiem rzeczy domowego i osobistego użytku, zabieranych przez pasażerów lub też rzeczy, przybywających w przepisowym czasie przed lub po właścicielu, żaden towar zagraniczny nie będzie dopuszczony do obrotu wewnętrznego bez wykazania faktury, zawierającej wszystkie szczegóły, przepisane niniejszem Rozporządzeniem, chyba, że Poborca celny uzna, że uchybienie w okazaniu wymaganej faktury spowodowane jest przyczynami, niezależnemi od właściciela, importera, odbiorcy lub agenta.

Na rozkaz Jego Ekscelencji
M. A. YOUNG
Sekretarz Generalny

3 lipca 1932
/c/277/31/

Nowe stawki celne

W No 7-ym Palestine Commercial Bulletin z b. r. ogłoszone zostało nowe rozporządzenie odnośnie stawek celnych na pszenicę, żyto oraz mąkę pszenną i żytnią w poz. 114, 237 i 287.

Poniżej podajemy nowe obowiązujące stawki:

Poz.	Artykuł	Okres	Dawna stawka od jednego kilograma	Nowa stawka od jednego kilograma
214	Mąka pszenna i żytn.	Styczeń—Maj	4.5 milsa	3 milsy
		Czerwiec-Grudz.		7 „
237	Żyto	Styczeń—Maj	1 „	1.5 „
		Czerwiec-Grudz.		5.5 „
287	Pszenica	Styczeń—Maj	3,5 „	1.5 „
		Czerwiec-Grudz.		5.5 „

Wysoki Komisarz ma prawo zmieniać okresy, w których obowiązują stawki celne dla pozycyj: 114, 237, 287.

Zwolnienie z cła

Ostatnio zwolniona została z cła bawełna do szycia, przywożona w pasmach i motkach na szpulach i wrzecionach. Bawełna w pasmach lub na motkach winna mieć najmniej 750 m. długości, na szpulach zaś i wrzecionach — najmniej 4500 m.

Opłaty pilotażowe w Haifie

Rozporządzenie o opłatach w porcie haifskim przewiduje następujące stawki:

za pilotaż do portu	ŁP. Milsy
a) dla statków o pojemności poniżej 100 ton rejestr.	0.500
b) „ „ „ od 100—500 „ „	1.000
c) „ „ „ „ 500—1000 „ „	2.000
d) „ „ „ „ 1000—3000 „ „	3.000
e) „ „ „ „ 3000—5000 „ „	4.000
f) „ „ „ „ 5000—8000 „ „	5.000
g) „ „ „ powyżej 8.000 „ „	7.000

Za pilotaż z portu — 50 proc. stawek powyższych.

Opłaty portowe w Jaffie

Konsulat generalny R. P. w Jerozolimie przesłał nam rozporządzenie Wysokiego Komisarza w sprawie podwyższenia opłat

lichtugowych, portowych oraz kosztów prowizyjnych przy wyładowywania towarów w porcie jaffskim. (Official Gazette z dn. 1-go sierpnia 1932 r. poz. 648).

EGIPT.

Nowe stawki celne.

Ulegając żądaniom wpływowych rolników, Rząd egipski podwyższył stawkę celną przywozową na mąkę o mniejszej zawartości glutenu: mąki, zawierające poniżej 12 proc. glutenu, miały opłacać podwójne cło.

Celem nowego zarządzenia było umożliwić producentom miejscowym zbycie ich produktów na rynku krajowym.

Ochrona przemysłu krajowego pozwoliłaby na poprawę jego sytuacji gospodarczej i na wzrost płac fellahów, stanowiących gros ludności.

Ostre zarządzenie, skierowane przeciw importowi mąki australijskiej, kanadyjskiej i amerykańskiej, spotkało się z gwałtownym sprzeciwem zainteresowanych.

Wobec tego Rząd Egipski w dniu 29 lipca b. r. podwyższył wszystkie stawki na mąkę (P. T. 80 za tonnę), pszenicę (P. T. 60) i semolinę (P. T. 50).

Nowe stawki celne przywozowe na mąkę, pszenicę i semolinę, oraz wprowadzone uprzednio wyższe stawek na ryż spowodują niewątpliwie wzrost kosztów utrzymania.

Opłaty portowe w Aleksandrji.

Wobec możliwości rozpoczęcia prac nad przebudową i modernizacją portu w Aleksandrji podnoszą się głosy za obniżeniem wygórowanych opłat portowych. Stawki, pobierane w Aleksandrji są wyższe, niż w innych portach Morza Śródziemnego i stanowią bardzo poważne obciążenie dla amatorów przy obecnej katastrofalnej sytuacji w przewoźnictwie morskiem.

Odjazdy okrętów.

w miesiącach wrzesień—październik 1932

Linja **Svenska Orient Linien.**

S/S Nordland	ładuje	w Gdyni	ok. 17	września
	„	w Gdańsku	„ 19	„
	wyładowuje	w Aleksandrji, Haifie Bejrucie, Stambule.		
S/S Gotland	ładuje	w Gdyni	ok. 28	„
	„	w Gdańsku	„ 29	„
	wyładowuje	w Aleksandrji, Jaffie Bejrucie, Stambule.		

Linja **Serviciul Maritim Roman.**

S/S Dacia	ładuje	w Constantza	dn. 10	września
	wyładowuje	w Stambule	„ 11	„
	„	w Bejrucie	„ 15	„
	„	w Haifie	„ 16	„
	„	w Aleksandarji	„ 17	„
S/S Romania	ładuje	w Constantza	„ 17	„
	wyładowuje	w Stambule	„ 18	„
	„	w Aleksandrji	„ 22	„
S/S Dacia	ładuje	w Constantza	„ 24	„
	wyładowuje	w Stambule	„ 25	„
	„	w Aleksandrji	„ 29	„
	„	w Haifie	„ 1	października
	„	w Bejrucie	„ 2	„
S/S Romania	ładuje	w Constantza	„ 1	października
	wyładowuje	w Stambule	„ 2	„
	„	w Aleksandrji	„ 6	„
S/S Dacia	ładuje	w Constantza	„ 8	„
	wyładowuje	w Stambule	„ 9	„
	„	w Bejrucie	„ 13	„
	„	w Haifie	„ 14	„
	„	w Aleksandrji	„ 15	„
S/S Romania ; . . .	ładuje	w Constantza	„ 15	„
	wyładowuje	w Stambule	„ 16	„
	„	w Aleksandrji	„ 20	„

S/S **Dacia**	ładuje	w Constantza	„ 22	„
	wyładowuje	w Stambule	„ 23	„
	„	w Aleksandrji	„ 27	„
	„	w Haifie	„ 29	„
	„	w Bejrucie	„ 30	„
S/S **Romania**	ładuje	w Constantza	„ 29	„
	wyładowuje	w Stambule	„ 30	„
	„	w Aleksandrji	„ 3	listopada

Linja **Lloyd Triestino**

S/S **Carnaro**	ładuje	w Trieście	dn. 7	września
	wyładowuje	w Jaffie	„ 12	„
	„	w Haifie	„ 12	„
	„	w Bejrucie	„ 13	„
S/S **Adria**	ładuje	w Trieście	„ 14	„
	wyładowuje	w Jaffie	„ 19	„
	„	w Haifie	„ 19	„
	„	w Bejrucie	„ 20	„
S/S **Carnaro**	ładuje	w Trieście	„ 21	„
	wyładowuje	w Jaffie	„ 26	„
	„	w Haifie	„ 26	„
	„	w Bejrucie	„ 27	„
S/S **Adria**	ładuje	w Trieście	„ 28	„
	wyładowuje	w Jaffie	„ 3	października
	„	w Haifie	„ 3	„
	„	w Bejrucie	„ 4	„
S/S **Carnaro**	ładuje	w Trieście	„ 5	„
	wyładowuje	w Jaffie	„ 10	„
	„	w Haifie	„ 10	„
	„	w Bejrucie	„ 11	„
S/S **Adria**	ładuje	w Trieście	„ 12	„
	wyładowuje	w Jaffie	„ 17	„
	„	w Haifie	„ 17	„
	„	w Bejrucie	„ 18	„
S/S **Carnaro**	ładuje	w Trieście	„ 19	„
	wyładowuje	w Jaffie	„ 24	„
	„	w Haifie	„ 24	„
	„	w Bejrucie	„ 25	„
S/S **Adria**	ładuje	w Trieście	„ 25	„
	wyładowuje	w Jaffie	„ 31	„
	„	w Haifie	„ 31	„
	„	w Bejrucie	„ 1	listopada

Linja **Messageries Maritimes**

S/S Theophile Gautier .	ładuje	w Marsylji	dn. 7	września
	wyładowuje	w Aleksandrji	„ 12	„
	„	w Port-Saidzie	„ 14	„
	„	w Jaffie/Haifie	„ 15	„
	„	w Bejrucie	„ 16	„
S/S Champollion	ładuje	w Marsylji	„ 13	„
	wyładowuje	w Aleksandrji	„ 17	„
	„	w Bejrucie	„ 20	„
S/S Lamärtine	ładuje	w Marsylji	„ 13	„
	wyładowuje	w Stambule	„ 20	„
	„	w Bejrucie	„ 27	„
	„	w Haifie	„ 28	„
	„	w Jaffie	„ 29	„
S/S Providence	ładuje	w Marsylji	„ 21	„
	wyładowuje	w Aleksandrji	„ 26	„
	„	w Port-Saidzie	„ 28	„
	„	w Jaffie/Haifie	„ 29	„
	„	w Aleksandrji	„ 30	„
S/S Mariette Pacha . .	ładuje	w Marsylji	„ 27	„
	wyładowuje	w Aleksandrji	„ 1	października
	„	w Bejrucie	„ 4	„
S/S Pierre Loti	ładuje	w Marsylji	„ 27	września
	wyładowuje	w Stambule	„ 4	października
	„	w Bejrucie	„ 11	„
	„	w Haifie	„ 12	„
	„	w Jaffie	„ 13	„
	„	w Aleksandrji	„ 14	„
S/S Patria	ładuje	w Marsylji	„ 5	„
	wyładowuje	w Aleksandrji	„ 10	„
	„	w Part-Saidzie	„ 12	„
	„	w Jaffie/Haifie	„ 13	„
	„	w Bejrucie	„ 14	„
S/S Champollion	ładuje	w Marsylji	„ 11	„
	wyładowuje	w Aleksandrji	„ 15	„
	„	w Bejrucie	„ 18	„
S/S Lamartine	ładuje	w Marsylji	„ 11	„
	wyładowuje	w Stambule	„ 18	„
	„	w Bejrucie	„ 25	„
	„	w Haifie	„ 26	„
	„	w Jaffie	„ 27	„
	„	w Aleksandrji	„ 28	„

S/S Theophile Gautier .	ładuje	w Marsylji	„ 19	października
	wyładowuje	w Aleksandrji	„ 24	„
	„	w Port-Saidzie	„ 26	„
	„	w Jaffie-Haifie	„ 27	„
	„	w Bejrucie	„ 28	„
S/S Mariette Pacha . .	ładuje	w Marsylji	„ 25	„
	wyładowuje	w Aleksandrji	„ 29	„
	„	w Bejrucie	„ 1	listopada
S/S Providence	ładuje	w Marsylji	„ 25	października
	wyładowuje	w Stambule	„ 1	listopada
	„	w Bejrucie	„ 8	„
	„	w Haifie	„ 9	„
	„	w Jaffie	„ 10	„
	„	w Aleksandrji	„ 11	„

Oferty i zapytania.

W pracy swojej nad zacieśnieniem stosunków gospodarczych między Polską a krajami Bliskiego Wschodu i nad wzmożeniem eksportu polskiego do tych krajów, Izbie udało się zainteresować rynkiem i towarami polskimi szereg poważnych firm lewantyńskich, w rezultacie czego otrzymano następujące oferty i zapytania:

102, 103/w/P. Firmy palestyńskie poszukują dostawców drożdży.

107/z/P. Firma palestyńska poszukuje dostawców suchego drzewa opałowego (brzezina, olszyna, dębina). Zakupy roczne 500 ton., cena loco Jaffa.

108/w/P. Firma palestyńska prosi o ofertę na piwo.

110/w/P. Firma w Haifie pragnie sprowadzić większy transport groszku zielonego.

111/w/P. Firma w Tel-Avivie poszukuje dostawców gwoździ do skrzynek na pomarańcze. Wzory w Izbie.

113/p/P. Firma arabska w Haifie poszukuje przedstawicieli na Polskę. Oferuje na eksport: sezam, rodzynki, soczewicę czerwoną i mieszaną.

114/w/P. Firma palestyńska poszukuje dostawcy desek jodłowych.

Ilość 1400 mtr. sześć. Zapłata gotówką po nadejściu do portu. Cena cif Jaffa.

115/w/P. Biuro techniczne w Jerozolimie interesuje się importem żelaza czarnego i galwanizowanego oraz łączników.

118/w/P. Fabryka świec w Palestynie poszukuje dostawców parafiny 52—54—56°. Dostawa od 3—4 ton miesięcznie. Ta sama firma poszukuje dostawców knotów do świec.

119/w/P. Firma w Tel-Avivie poszukuje dostawców papieru drukowego do książek, papierów kolorowych na afisze. Oferty opróbkowane.

121/w/P. Spółdzielnia handlowa w Palestynie interesuje się importem szkła lampowego, cukru i kasz z Polski.

128/w/P. Dom komisowy w Tel-Avivie interesuje się importem polskiej kaszy gryczanej całej. Ceny w US dol. cif Jaffa, płatność: kasa za dokumentami przez bank. Oferty opróbkowane.

122/w/P. Firma w Jerozolimie poszukuje dostawców cukru.

120/w/P. Firma jaffska interesuje się żytem i mąką żytnią z Polski.

109/w/P. Firma w Jerozolimie interesuje się importem galanterji, popelin i jedwabi z Polski.

123/w/P. Firma tel-avivska interesuje się polskiemi stożkami wełnianemi do kapeluszy.

124/w/P. Przedstawiciel firmy palestyńskiej interesuje się importem galanterji stołowej szklanej i porcelanowej do Palestyny, Syrji i Egiptu. Ceny należy oferować cif Haifa-Jaffa z uwzględnieniem obrotu od 10 do 20 tysięcy ŁP. rocznie; tranzakcje gotówkowe.

126/w/P. Firma jaffska pragnie wejść w stosunki z firmą polską, produkującą laski.

101/w/E. Firma egipska prosi o opróbkowaną ofertę na wszystkie gatunki drzewa heblowanego do skrzynek na pomarańcze i inne. Cenę należy podać cif Aleksandrja z uwzględnieniem obrotu od 2 do 3 miljonów kompletów rocznie. Pierwsze próbne zamówienie na 400 do 500 tysięcy kompletów.

122/p/E. Firma aleksandryjska oferuje na eksport do Polski sezam sudański, biały i czerwony.

106/z/E. Firma egipska z Kairo poszukuje zastępstw firm polskich na eksport.

112/w/E. Dom handlowy w Kairze i Aleksandrji poszukuje dostawców materjałów manufakturowych i konfekcyjnych męskich i damskich, wyrobów gumowych, dywanów, wyrobów papierniczych i galanterji.

116/w/E. Firma egipska w Kairze interesuje się kilimami polskiemi.

104, 105/z/S. Firmy syryjskie poszukują zastępstw polskich na Bejrut i Aleppo.

Palestyńsko-Polska Izba Handlowa w Tel-Avivie donosi nam, że w Palestynie istnieje duże zainteresowanie dla importu siedzeń klozetowych z dykt.

Po bliższe informacje należy zwracać się do Polsko-Palestyńskiej Izby Handlowej, Referat Gospodarczy.

Jednocześnie podajemy do wiadomości firm, zainteresowanych w eksporcie swych artykułów do Palestyny i na Bliski Wschód, że Izba, za pośrednictwem siostrzanej instytucji, Palestyńsko-Polskiej Izby Handlowo-Przemysłowej w Tel-Avivie, przeprowadza badania nad możliwościami zbytu towarów polskich na rynkach Lewantu. Zapytania wraz z opróbkowanemi ofertami przesyłać należy pod adresem Izby: Warszawa, Królewska 18.

Iraski rynek cementu

Podług raportu Konsulatu Brytyjskiego w Basra przeważający wpływ na rynek Iraski zdobyły angielskie firmy cementowe, które zaspakajają około 65 proc. zapotrzebowania. Pozatem Irak sprowadza cement z Belgji, Niemiec i Szwecji, a ostatnio z Danji i Z. S. S. R. Import z innych państw ma charakter przypadkowych ładunków balastowych.

Cement sowiecki, wprowadzony poraz pierwszy na rynek Basry w pierwszym kwartale ubiegłego roku pomimo gorszego gatunku został z łatwością sprzedany z powodu niskich cen.

Import cementu do Iraku spadł bardzo poważnie. W r. 1931 przywieziono 3709 ton cementu wobec 10666 ton w roku 1930 i 9660 ton w 1929.

Spadek importu cementu przypisać należy brakowi zapotrzebowania ze strony Iraq Petroleum Co oraz dotkliwie odczuwanemu kryzysowi ekonomicznemu z powodu zniżki światowych cen na daktyle i pszenicę, — podstawowe produkty gospodarki Iraskiej.

W następnym numerze rozpoczynamy druk prac

M. Dizengoff'a

Rozwój miasta Tel-Avivu

— oraz —

B. Fogelnesta

Zagadnienie uprzemysłowienia Palestyny.

REDAKCJA i ADMINISTRACJA:

Warszawa, ul. Królewska Nr. 18. — Tel. 246-37. P. K. O. 9231.

Biura czynne od godz. 9 do 15.

PRENUMERATA:

Kwartalnie	*zł. 4.—*
Półrocznie	*„ 7.50*
Rocznie	*„ 15.—*
Cena pojedyńczego egzemplarza	*„ 1.50*

CENY OGŁOSZEŃ:

1/1 stronica	*zł. 200.—*
1/2 „	*„ 110.—*
1/4 „	*„ 60.—*

Za ogłoszenia trójjęzyczne (polski, angielski, hebrajski) dolicza się 50% do cen powyższych.

Redaktor odpowiedzialny: Józef Kincler

Wydawca: Polsko-Palestyńska Izba Handlowa

Składano w Spółdz. Druk.-wyd. „Dźwig" z odp. udz., Orla 13. Druk. „Renoma" W-wa

Spółka Akcyjna Wyrobów Bawełnianych

I. K. Poznańskiego w Łodzi

ul. Ogrodowa Nr. 17. — Tel. Centr. 197-05.

Rok założenia 1872. **Kapitał zakładowy Zł. 25000.000**

Fabryka posiada: przędzalnię cienką (140.000 wrzecion), przędzalnię czesankową (20.000 wrzecion), skręcalnię i motalnię (30.000 wrzecion), przędzalnię odpadkowo-vigonjową (9.000 wrzecion), tkalnię mechaniczną z oddz. przygotowawczym (4.200 krosien). Wykończalnię z wydz. bielnika, opalarni, merceryzacji, apretury, farbiarni i drukarni (z 12 maszynami drukarskiemi).

Fabryka wyrabia z towarów bielonych: madapolamy, silesie, nansuki, batysty, popeliny, jedwabie, etaminy, płócienka, krośniaki pościelowe, obrusy, ręczniki, prześcieradła i t. p.

Z towarów farbowanych i drukowanych: tyk, zephiry, oksfordy, muśliny, satyn, jedwabie, voile, popeliny, kaszmiry, materjały ubraniowe, flanele, kołdry, koce i t. p.

Przędzę cienką od Nr. 60—120.

UWAGA!!! Ostatnio fabryka udoskonaliła i opatentowała trwałość wzorów na tkaninach drukowanych.

Wyroby firmy nabywać można w składach:

Warszawa, Gęsia 16-18. Warszawa Plac Żelaznej Bramy 3
Lwów, Trybunalska 1. Poznań, Stary Rynek 44.
Kraków, Grodzka 55. Wilno, Wielka 30. Łódź, Andrzeja 12.

FABRYKA FOTELI I MASZYN DENTYSTYCZNYCH DENS WARSZAWA - ŁÓDŹ

Fabryka:

Łódź ul. Juljusza 3
tel. 174-52

MARKA FABRYCZNA DENS WARSZAWA - ŁÓDŹ -

Biuro sprzedaży;

Warszawa, ul. Czackiego 6
tel. 308-69

חברת הכשרת הישוב בא"י בע"מ, ירושלים—לונדון.

Palestine Land Development Co. Ltd., Jerusalem-London

poleca *parcele miejskie i rolne* w Haifie (na Karmelu, Saadya, Chalissa) Jerozolimie (Rechabja, Talpijot) i t. d. **na dogodnych warunkach.**

Po informacje zwrócić się pod adresem: **Biuro Sjonistyczne, Łódź, Śródmiejska 29, dla P. L. D. C.**

Wyciąg ze statutu

POLSKO-PALESTYŃSKIEJ IZBY HANDLOWEJ

§ 1.

Polsko-Palestyńska Izba Handlowa w Polsce ma na celu dążyć do nawiązania ściślejszej łączności ekonomicznej między Polską a Palestyną i wzajemnie współdziałać rozwojowi stosunków handlowych, przemysłowych i finansowych

§ 2.

W celu osiągnięcia zadań, wyszczególnionych w art. 1, Izba z zachowaniem obowiązujących praw i przepisów:

1) zbiera, opracowuje i publikuje materjały statystyczne, dotyczące życia ekonomicznego Polski i Palestynv we wzajemnem ich oddziaływaniu;
2) przeprowadza badania nad wzajemnemi zapotrzebowaniami wytwórczości i zbytu, celem unormowania wzajemnego współdziałania rozwoju wszelkich gałęzi handlu, przemysłu, finansów i transportu;
3) informuje o stanie obustronnych rynków za pośrednictwem wszelkiego rodzaju wydawnictw, odczytów, — urządza wystawy i muzea wzorów.
4) podejmuje starania u władz o przeprowadzenie pożądanych reform i ulepszeń w dziedzinie handlu, przemysłu, finansów i transportu; dla osiągnięcia czego Izba komunikuje się bezpośrednio z władzami, Izbami handlowemi, Komitetami Giełdowymi i innemi odpowiedniemi instytucjami w Polsce i Palestynie oraz prywatnemi organizacjami handlowemi, przemysłowemi i finansowemi;
5) współdziała wszelkiemi sposobami Rządom: polskiemu i palestyńskiemu w pracach, dążących do skoordynowania i rozwoju stosunków ekonomicznych między Polską a Palestyną;
6) inicjuje i popiera wszelkiemi sposobami zrzeszenie się kupców i przemysłowców, zakładanie instytucyj handlowych, przemysłowych i kredytowych, któreby swą działalnością przyczyniały się do rozwoju akcji, określonej przez Izbę;
7) wskazuje bezpośrednie i najdogodniejsze źródła zakupu oraz ułatwia w zakresie wzajemnych stosunków polsko-palestyńskich zawieranie wszelkich umów i tranzakcyj handlowych, przemysłowych i finansowych, dokonywanych przez państwowe, komunalne, społeczne i prywatne organizacje, jak również przez osoby prywatne obydwóch krajów;
8) udziela wiadomości o stanie obustronnych interesów i zdolnościach płatniczych poszczególnycb przedsiębiorstw, firm i osób, na mocy specjalnego uprawnienia, udzielonego przez właściwe władze;
9) popiera interesy członków Izby wobec władz rządowych Polski i Palestyny w sprawach z zakresu działania Izby;
10) wykonywa wszelkie czynności, związane z potrzebami rozwoju stosunków ekonomicznych między Polską a Palestyną;
11) współdziała w organizowaniu sądów polubownych na mocy porozumienia stron zainteresowanych w załatwianiu sporów handlowych, wynikłych z różnicy zwyczajów kupieckich, sposobu prowadzenia interesów i pojęć pewnych obu krajów.

Zapisujcie się na członków Polsko-Palestyńskiej Izby Handlowej!

Druk. „Renoma" Warszawa. Karmelicka 17.